

SLOVENSKI

Poročevalec

Direktor: Rudi Jannuba - Odgovorni urednik: Sergej Vošnjak - Tiskarna Slovenskega poročevalca - Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 3, telefon 23-522 do 23-526 - Uprava: Ljubljana, Copova ul. 50-III., telefon 22-575 in 23-621 - Oglasni oddelek: Ljubljana, Kardeljeva ulica 6, telefon 21-896, za ljubljanske naročnike 20-463 za zunanje 21-832 - Poštni predal 29 - Tek. račun NB 601-T-163 - Mesečna naročnina 200 din

Drugi dan dela IV. kongresa OF - SZDL Slovenije

Socialistična zveza delovnega ljudstva mora utrjevati socialistične odnose in delavsko upravljanje

Včeraj dopoldne se je sestala tudi komisija, ki je imela nalogo razpravljati o referatu tovariša Miha Marinka, ki ga je imel na kongresu prejšnji dan. Člani komisije in večje število ostalih delegatov so se zbrali že ob osmih zjutraj v dvorani Doma sindikatov Slovenije in izvolili v delovno predsedstvo tovariša: Miha Marinka, Janka Rudolfa, Staneta Kavčiča, Vraščič Olgo, Janka Smoleta in Romana Albrehta.

K razpravi se je prvi prijavil tov. Lubej Franc, ki je razpravljal o vzrokih, ki so privedli v Sovjetski zvezi do državnega kapitalizma in do birokratizma. Dejal je, da je bil zaradi zaostalosti državni kapitalizem nevaren tudi nam, le da je bila ta nevarnost pri nas odkrita od našega vodstva.

Tovariš Bole je razpravljal o vprašanju finančnih uspehov v naših podjetjih in o našem vplivu v tej finančni uspehi. Dejal je, da bi bilo potrebno postaviti pri študiju z delovno silo in surovinami, v komercialnem poslovanju in v administrativnem uspehu. Za našo družbo pa je edino važna štednja pri materialu in na delovni sili, skratka, gre za znižanje materialnih stroškov sploh. Dotaknil se je tudi organov delavskega samoupravljanja ter dejal, da so se delavskega sveta pogosto slabo pripravljene in da bi se morali delovni kolektivi bolj poglobiti v priprave teh sej. Sejam se daje v glavnem le formalni značaj, ne postavlja pa se na dneveni red problemov, ki so v danem trenutku za kolektiv najbolj pereči.

Tovariš Pavšič je razpravljal o treh važnih vprašanjih. O nadaljnjem razvoju demokracije, ki zahteva, da gre delavsko samoupravljanje čim bolj v širino in da išče novih oblik, drugič o strokovnem dvigu kadra in tretjič, o dvigu produkcije do take višine, da bodo podjetja postala rentabilna in dvignila nivo ekonomičnosti in produktivnosti.

Tovariš Smole Janko je v svoji razpravi med drugim dejal, da se pogosto pojavlja tolmačenje, da so razni ekonomski ukrepi nekak začetek novega gospodarskega sistema, ter da je to napačno, ker gre le za nadaljnji razvoj gospodarstva. O doseganju obdavnju podjetij je dejal, da je ono sicer predstavljalo velik korak naprej, ker je ta sistem razvil v naših kolektivih misel za racionalno izkoriščanje delovne sile. Še sasma pa je ta sistem pokazal nekatere pomanjkljivosti. Nekatera podjetja so bila kaznovana, medtem ko se je druga sankcioniralo in podobno. Ornel je tudi, da je ta sistem iznačeval podjetja s slabimi tehničnimi napravami in podjetja z dobrimi tehničnimi napravami. Vendar ni možno potegniti točne in objektivne črte, do kod segajo tehnične možnosti podjetja in kje začne vplivati na boljšo proizvodnost iznajdljivost, marljivost in podobno delovnega kolektiva. Treba se bo boriti, da dosežemo čim pravilnejšo razdelitev, ker bi bila

to najboljša osnova za stimulacijo delovnega kolektiva.

K razpravi se je nadalje prijavil tov. Vinko Hafner, ki je razpravljal o nekaterih gospodarskih problemih in problemih delavskega upravljanja v Kranju in navedel nekaj primerov ostankov administrativnega gospodarjenja v trgovini in obrti, ki so značilni tudi za stanje v drugih krajih.

Tovariš Ribič je razpravljal o neenakopravnem položaju podjetij in o novih gospodarskih ukrepih, ki naj bi uredila to vprašanje, da bomo mogli biti podjetja na trgu dejansko enakopravna. Za primer neenakopravnosti je našel tudi nam, le da je bila ta nevarnost pri nas odkrita od našega vodstva.

Kavčič Stane: Tovariši, želim predvsem dati nekoliko pripomb s političnega stališča na probleme, ki se pri nas pojavljajo in o katerih mislim, da bi morala zlasti Socialistična zveza več razpravljati kot razpravljajo in se tudi pokazati kot močan činitelj pri njihovem reševanju. Preden pa preidem konkretno na te probleme, pa bi se dotaknil vprašanja, ki se neposredno postavlja v zvezi z izpolnjevanjem sedanega ekonomskega sistema. Hkrati z diskusijo o nadaljnjem izpolnjevanju sedanega ekonomskega sistema se mi zdi, da se je precej razširilo mnenje, da nam bo reorganizacija oziroma izpolniteljnost tega sedanega sistema, gpravda sedanjih stopenj itd., dala neverjetno veliko možnosti in sredstev za zadovoljevanje lokalnih potreb, potreb po dvignitju življenjskega standarda itd. Jasno je, da je potrebno odpraviti iz sedanega ekonomskega sistema vse, kar zavira nadaljnji razvoj produktivnih sil pri nas in to bo brez dvoma prineslo materialne in finančne rezultate. Pričakovati pa, da bo že samo to dejstvo dalo mnogo večje možnosti za kritje lokalnih in drugih potreb, skratka pričakovati, da bo izpolniteljnost novega gospodarskega sistema predvsem zmanjšalo tiste dejavnosti, ki jih je treba dati nazgor, tako pričakovanje pa po mojem mnenju ni pametno in ni realno. Poglejmo konkretno situacijo.

Naš nacionalni dohodek se vrtil v zadnjih letih od 800 do 900 milijard dinarjev; 450 milijard

O nekaterih družbeno političnih problemih

Predvsem vprašanje delavskega upravljanja in upravljanja sploh. Pri nas se opaža zlasti v praksi, da se je pojem delavskega upravljanja začel ponekod zoževati na področje neposrednih operativnih in tehničnih nalog, ki jih je danes treba v podjetjih reševati. Skratka, so pojavi, ki jasno kažejo, da se ponekod delo organov delavskega upravljanja zapira v operativno upravne okvire; da so organi delavskega upravljanja premalo občutljivi za nadaljnji

voljno gasilstvo razvilo v Mariboru do take mere, da bi poklicno gasilsko milico brez nevarnosti lahko opustili.

K razpravi se je nato prijavil tovariš Miha Marinko. Zaradi pomembnosti bomo njegovo razpravo priobčili v celoti v prihodnjih številki.

Po razpravi tovariša Verbiča Andreja in Mirka Zlatnerja, ki sta govorila o problemih delavskega upravljanja, je spregovoril, kot poslednji v dopoldanskem delu razprave, tovariš Plevnik Jože. Razpravljal je o problemih socialnega zavarovanja. Dejal je, da ima dosedanja zakon o socialnem zavarovanju še toliko administrativnih prijemov, da našim samoupravam ne daje dovolj možnosti lastnega presojanja, v človeškem, zlasti pa revolucionarnem pogledu.

Razprava tov. Staneta Kavčiča

ohrani kapitalistične odnose v proizvodnji in je tistega, ki je kar koli napravil proti tem odnosom, takoj postavil na cesto, če pa to ni zadostovalo, mu je poslal tudi žandarja na vrat. Organi delavskega upravljanja bi tudi morali pokazati občutljivost v tem smislu; namreč občutljivost za socialistične odnose, občutljivost za to, da hkrati z našimi produkcijskimi silami razvijajo tudi socialistične odnose. Tu je po mojem mnenju zelo široko področje delovanja Socialistične zveze. Se zmeraj imamo opravka z mehanizmi pomovanja, ki so se v zadnjem času celo razširila, katerih vsebina je v tem, da čim izpolnjujemo gospodarski sistem, bo že celotna objektivna zakonitost zmeraj, ob vsaki priliki, na vsakem mestu delovala v smislu nadaljnjega razvoja socialističnih odnosov.

Druga skrajnost pa je ta, da lahko še naprej ostanemo v takih dokaj administrativnih vezeh, da pa bomo z govorjenjem, tečajji in predavanji to socialistično zavest razvijali. Niti eni niti druga skrajnost ni pravilna. Samo pravilna kombinacija obeh faktorjev nam lahko da pravilne in koristne rezultate. Zlasti ne smemo pozabiti, in to velja predvsem za simpatizirerje teorije spontanosti, da se vendarle kljub vsemu nahajamo v eri blagovne proizvodnje in da mora ta blagovna proizvodnja po svoji notranji zakonitosti nujno iskati še neke razpoke, skozi katere prodirajo pomovanja, ki popolnoma kvarno vplivajo na zavest neposrednih proizvajalcev. Vzemimo samo nekaj takih primerov. Vzemimo n. pr. vprašanje kriminala. Tovariši vemo, da je kriminala, spekulacije in ponever v naših podjetjih ogromno. Marsikje, namesto da bi bile organizacije Socialistične zveze in organi delavskega upravljanja tisti, ki bi ta kriminal preganjali z družbeno političnega stališča ne glede na to, kaj bo napravil tožilec in koga bo milica zaprla, ga pa včasih celo zagovarjajo in opravičujejo. Po mojem bi morali ljudi, ki povzročajo take ekscese, tudi iz Socialistične zveze izključevati. Kako moreš govoriti, da se boriš za razvoj socialističnih odnosov, če pa v podjetju špekuliraš, krađeš itd. Vzemimo še razne manipulacije, ki se dogajajo in o katerih so že nekateri tovariši govorili. Vse to bi bilo treba javno obsoditi in vsaka organizacija Socialistične zveze ima ne samo pravico ampak dolžnost, da take reči ostro kritizira in na ta način deluje kot subjektivni faktor v borbi za razvoj pravilne socialistične zavesti. Vzemimo dalje vprašanje odnosa do dela, notranjo razdelitev, vprašanje odnosa do žena, do odpusčanja itd. Tu imamo še mnogo takih pojavov, ki jih lahko poraja v bistvu samo enostranska rentabilna računica in ki se v bistvu dosti ne razlikujejo od kapitalističnih metod. Zato je po mojem mnenju Socialistične zveze, da ne prestanemo ocenjuje, tehtati in motri vse, kar se v podjetjih dogaja, tudi s stališča, ali to razvija socialistične odnose, ali to razvija socialistično zavest, ali to krepi socialistično zavest, ne pa da samo matematično računna, ali prinaša toliko in toliko milijonov in ali imamo od tega take in take koristi.

Tovarišica Vida Tomšič predseduje komisiji med razpravo o politično organizacijskih nalogah SZDL Slovenije

Nek tovariš je govoril o podjetju, ki neče razširiti svoje proizvodnje kremenčevega peska. To je po mojem ne samo gospodarska škoda, ampak tipično antisocialistično stališče. Dalje, če podjetja zaidejo iz raznih vzrokov v trenutno stagnacijo, poiščejo izhod iz tega v tem, da odpuste toliko in toliko delavcev. Tudi to je stvar, za katero bi se morale zanimati organizacije Socialistične zveze. Opozoril bi vas še na neko kontradiktornost, v kateri se nahajamo in je še nismo rešili. Na eni strani imamo neposredne proizvajalce s pravico upravljanja, in z vsem tistim, kar te pravice prinašajo. Na drugi strani pa se lahko ti isti proizvajalci jutri znajdejo na cesti. Kaj je potem z njihovo pravico upravljanja? Ne dajem tu neke rešitve tega vprašanja. Ne smete misliti, da sem zagovornik 'socialne', trdim, da je trenutna brezposelnost, čeprav je v njej sem in tja tudi nekaj težkih socialnih primerov, ki jih je treba videti in reševati, naši družbi koristna. Kljub temu pa je treba da organizacije Socialistične zveze pogledajo, kdaj se odpusča ljudi in da vprašajo, ali ste napravili vse za raz-

širitev produkcije. Morda bi organizacije Socialistične zveze vplivale v tem smislu, da bi se malo manj delilo presežnih plač in bi se to raje vlagalo v razširjenje produkcije, da bi imeli tudi ostali tovariši delo. To je samo nekaj takih primerov, kjer bi morala Socialistična zveza s politično aktivnostjo vplivati, da se bodo ti problemi pravilno reševali.

Dalje družbeno politična situacija v delovnih kolektivih. Po mojem je še zmeraj dosti podjetij, v katerih je še vedno glavna in osnovna slabost ta, da se pod firmo delavskega upravljanja neprestano vtihotaplja najrazličnejši, človek bi rekel, režimi. Ponekod je to režim enega človeka, ponekod je to režim določene skupine ljudi, ponekod je to režim vodilnih funkcionarjev od direktorja in predsednika delavskega sveta do predsednika sindikalne podružnice in partijskega sekretarja. Ponekod so to režimi poedinih strokovnjakov. Spremljevalni pojavi teh režimov so seveda politična nezainteresiranost pri širšem krogu delavstva, strah pred kritiko, politična pasivnost itd.

n. pr. v Kranju javno obsoditi tako in tako podjetje, take in take odnose, tako in tako situacijo v podjetju. Zakaj ne bi o tem razpravljali celoten Kranj in pomagal te probleme reševati.

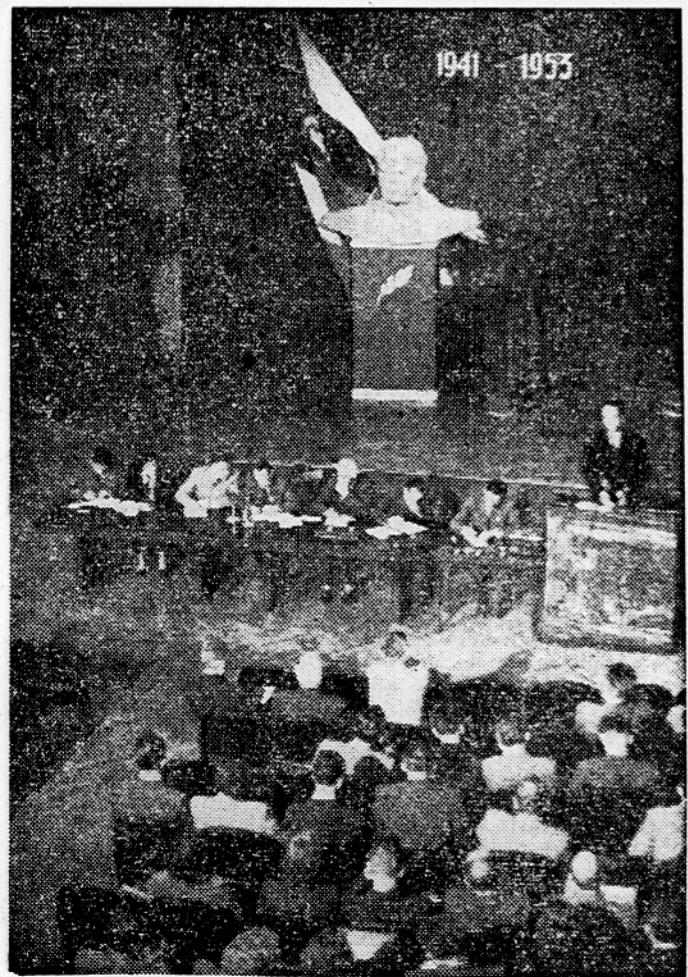
Nekaj o položaju direktorjev

V tej zvezi še nekoliko besed o položaju direktorjev. To zaradi tega, ker se okrog položaja direktorjev zadnje čase precej diskutira. Nekateri se zaskrbljeno vprašujejo, kako in kaj bo zdaj. Češ, da smo zašli v slepo ulico z direktorji in vsak se boji prevzeti mesto; drugi si zopet veselo manejo roke in pravijo le naj se bojijo, naj grejo na cesto itd. saj so bili zadosti na oblasti, sedaj je treba tudi njim pokazati. Tretji pa pravijo, dajte konkretne direktive kaj direktor sme in kaj ne sme. Točno odrediti, kako je z direktorji in predpisi kompetence. Po mojem niti prvi, niti drugi nimajo prav. To so razne skrajnosti, o katerih ne bom govoril, ker so same po sebi vidne. Kar se pa tiče tretjih, postavljajo svoje zahteve preveč s tehnoškarskega, operativnega stališča. Ni glavni problem direktorjev v tem, da mu od zgoraj vse predpišejo, kaj sme in kaj ne sme. Ne gre za to, da sprejmemo detajlni statut in navodila. Mesto direktorja je po mojem mnenju v sedanji stopnji tako važno družbeno politično. (Nadaljevanje na 3. strani)

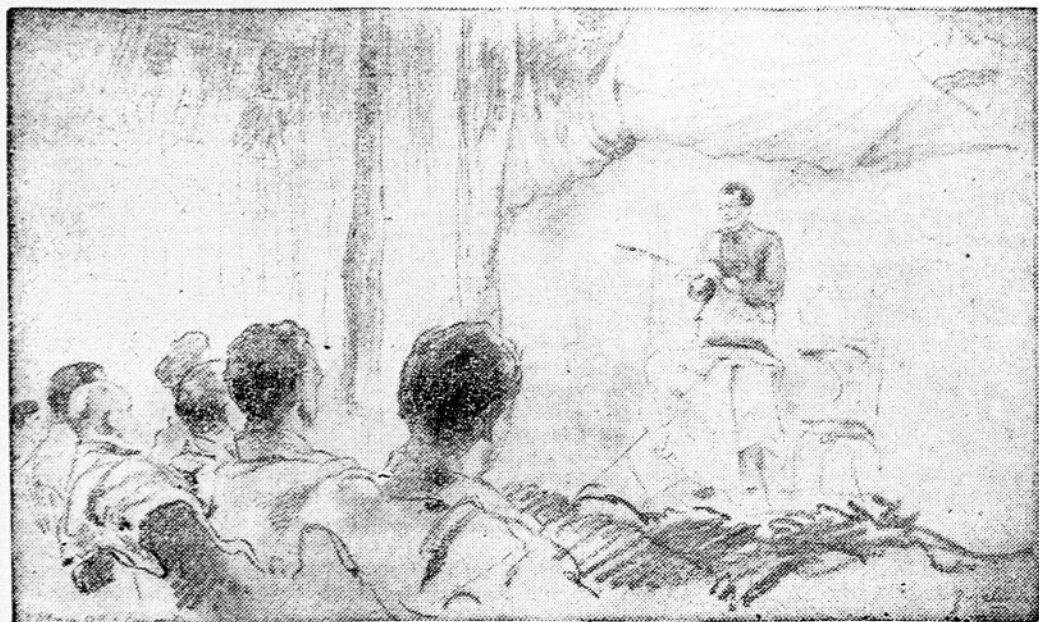
Zadnje ostanke birokratizma v podjetjih moramo napadati na najširši fronti

Kje je izhod iz tega? Marsikje se je formiralo mnenje: pridi-te se kdaj k nam, naj pride novinar in naj napiše članek, naj pride kdo iz centra, da mu te reči povemo, da se pritožimo, naj pride komisija, da bo rešila te stvari. Brez dvoma je to potrebno in koristno delo. To smo delali in bomo delali tudi v naprej. Glavno zdravilo za to slabost pa vendar niso ta sredstva. Glavno zdravilo je v tem, da našim delavcem jasno povemo in da vzgajamo vse državljane v tem smislu, tudi tiste, ki niso neposredno v tistih podjetjih zaposleni, da moramo te zadnje ostanke birokratizma, te zadnje poskuse povampirjenja resničnih socialističnih idej in oblik napadati na najširši fronti; moramo jih napadati kot družba v celoti in ne pričakovati samo to, da bodo člani izvršnega sveta in člani CK od vrha navzdol sem pa tja vzeli na muho kakega do kraja zaslepljenega in nepopravljivega birokrata. To je kaplja v morje. Mi moramo stvari tako postaviti, da bodo vsi ti pojavi, vsi ti ostanki in vsi ti poskusi najrazličnejših režimskih kombinacij pod stalnim pritiskom celotnega podjetja, celotne sindikalne podružnice, celotnega okraja, če je treba tudi celotne republike in Jugoslavije. Semo takšen širok frontalni napad bo do kraja in zelo hitro očistil še te poslednje ostanke birokratizma in te poskuse antisocialističnih kralj organih delavskega upravljanja. To je po mojem mnenju zelo važen problem in važna naloga, o kateri bi morale organizacije Socialistične zveze stalno razpravljati, sklepati o nji in tudi

napraviti določene konkretne ukrepe. Ne vem, zakaj ne bi mestni odbor Socialistične zveze

Razprava o osnovnih političnih nalogah SZDL Slovenije na vami v veliki dvorani Filharmonije

Proslava tretje obletnice ustanovitve OF I Črnomlju 27. aprila 1954

Razprava v komisiji za politična in organizacijska vprašanja

Socialistična zveza kot celota in vsaka njenih organizacij mora postati središče političnega življenja

V sedem in pol urah te sodelovalo v razpravi o političnih in organizacijskih vprašanjih več kot 50 delegatov - Komisija je sprejela predlog sklepov, ki jih bo danes predložila plenumu kongresa

(Nadaljevanje s 1. strani)

no mesto, ki ga je treba prvenstveno tudi reševati in ocenjevati z družbeno političnega stališča. Osnovno vprašanje, ki ga je treba postaviti je: Če se direktor in kolektiv zavedata, da je direktor eden najodgovornejših uslužbencev kolektiva in organov samoupravljanja, da je v njuni službi, da je — če hoče — izvrševalec njenih direktiv in sklepov, ki pa ima pri izvrševanju teh direktiv in teh sklepov tudi tako in tako samostojnost, po tem je ta osnovni odnos pravilno postavljen in tukaj se ne more po mojem mnenju zgoditi nič takega, kar bi bilo kolektivno in družbi škodljivo. Cim pa kdorkoli misli, da je mesto direktorja tisto mesto, ki se dviga iznad ostalega kolektiva v katerem koli vprašanju in v kakršnem koli smislu, ki je suvereno nad ostalim kolektivom in ostalimi organi upravljanja, potem pa stvari ne morejo biti v redu.

V tem primeru bodo s tega mesta stalno in ponovno prihajale birokratske tendence, želje

po oblasti itd. S tem nočem reči, da hočemo imeti za direktorje mežve, ki se samo tresejo in čakajo, kaj jim bo delavski svet ali upravni odbor naročil. Ne, potrebna je iniciativa na direktorskem mestu in se kako je potrebna. Po mojem mnenju je je še premalo, namreč iniciative v tem smislu, da razmišljajo, kako bi izpopolnili svoje podjetje v tehničnem, organizacijskem, komercialnem in ekonomskem pogledu. Direktorji naj imajo polno najrazličnejših predlogov, s katerimi naj prihajajo pred organe delavskega upravljanja. Naj razvijajo in širijo umske in ostale sposobnosti, naj razmišljajo, kako bi se stvari najprej razvijale in izboljševale. S temi predlogi naj prihajajo pred delavske svete in ostale organe delavskega upravljanja. Naj te predloge zagovarjajo in postavljajo: »Se ne strinjamo zaradi tega in tega.« Če bodo s svojimi predlogi prodriji je dobro, če pa ne morejo izvrševati tistega, kar bodo organi delavskega upravljanja sklenili: ne pa da se užaljeno umaknejo, kot imamo v zadnjem času nekoliko pojavov,

čeh, upravni odbor ni sprejel mojega predloga in jaz ne morem z njim delati. To je samo dokaz kapitulacije birokratske ali tehnokratske miselnosti. Treba je odnose pravilno postaviti, da se ve, kdo je komu v službi in kdo komu odgovarja in v okviru tega pa je želeli, da vsak razvije čimveč iniciative in daje čimveč koristnih predlogov.

To je, tovariši nekoliko problemov, ki bi jih bilo treba mo triti, odgovarjati na vprašanja, ki se v zvezi s temi problemi postavljajo in objasnjevati našim delovnim ljudem ter v tem smislu vplivati kot subjektivni faktor, kar Socialistična zveza je in mora biti — v borbi za nadaljnji razvoj socializma in socialističnih odnosov.

V popoldanskem delu razprave so razpravljali še tovarišica Olga Vrabčič ter tovariši Leopold Krese, Marjan Dermastja, Jože Tramsšek, Janko Rudolf, Tomo Brejč in Henrik Šbil.

Ob koncu razprave so pretelesali še resolucijo o delu komisije, katero bodo danes predložili kongresu.

nevarnosti, ki izvirajo iz ostankov nacionalističnih gledanj in mišljenj. Omenil je, da je v zadnjem času prišlo v dveh primerih do izraza nepravilno gledanje na odnose naše države z Avstrijo ter na stališče Koroških Slovencev pred avstrijskimi volitvami. Smatra, da dajejo dobri odnosi med Jugoslavijo in Avstrijo borbi Koroških Slovencev edino realno in uspešno perspektivo za uveljavljanje njihovih narodnostnih pravic. Ljudje, ki drugače mislijo ne poznajo odnosov v svetu. Če kdo govori o neki »enotnosti Slovencev na Koroškem, potem bi moral vedeti, da se ni koristno ogrevati za tako enotnost, ki bi slonela le na nekih formalnih principih, ne pa na socialistični vsebini.

se hočejo nekatera družbena vprašanja omejevati na vlogo moških, druga pa na pravico žena. Na osnovi takega pojmovanja mnogi mislijo, da je sodelovanje v šolskih svetih n. pr. predvsem stvar žena ne pa tudi stvar očetov. Nadalje je navedla primer nepravilnega odnosa do zaposlenih žen v Kidričevem, kjer so na sestanku predlagali naj bi poročene žene odpustili, da bi lahko zaposlili brezposelne delavce. Smatra, da je treba stremeti za tem, da bodo odbori socialistične zveze obravnavali vsa vprašanja, ne pa da bi ločili določene probleme na žene, druge na moške.

Delegatka iz Krškega okraja je govorila o pojavih sektaštva pri volitvah organov Socialistične zveze, ko se do-

stov. Če bi mislili drugače, bi le hromili in ožili naše politično delo.

Delegat iz Maribora je govoril o primeru izrabljanju verskih čustev in politične namene v Studencih in o enostranskem odnosu do žena v proizvodnji.

Socialistična zveza naj pomaga pri razvoju kulturno-prosvetnega dela

Boris Zihertl je razpravljalo 7. točki načrta sklepov, po kateri naj bi se pri okrajnih in mestnih odborih ustanovile komisije za kulturno-prosvetno delo. Ugotovil je, da bo Socialistična zveza v bodoče morala imeti večji vpliv na lokalno kulturno-prosvetno politiko. So pritožbe,

in frazirajo, ker nimajo časa poročevati raznih vprašanj. Smatra, da je le vključevanje vseh delavskih članov v družbene in politične organizacije pot, po kateri bomo prišli do večje iniciative v našem družbenem in političnem življenju.

Živalna popoldanska razprava

V popoldanski razpravi je sodelovalo še več govornikov. Diskusija je trajala od 16. do 19. ure. Večina diskutantov je dajala dopolnilne ali spremenišne predloge za predložene sklepe o organizacijskih in političnih vprašanjih.

Kot prvi je govoril Franc Zwitter iz Koroške. Dotaknil se je vprašanja enotnosti zamejskih Slovencev. Smatra, da danes ni možna neka enotnost samo na nacionalni podlagi, ker bi ta vodila k izolaciji, marveč mora biti enotnost tudi na naprednih družbenih načelih. Borba samo za formalno nacionalno enotnost bi bila slovenskim manjšinam po njegovem mnenju le v škodo. Zato je predložil, naj bi kongres v nekih svojih sklepih ali priporočilih priznal ta stremeljenja zamejskih Slovencev.

Slavko Kovačič je predložil, naj bi v tekst sklepov vnesli določilo, da se pri prihodnjih volitvah voli v odbore predvsem tudi delavce, žene in mladino. Ta predlog je utemeljil s tem, da je praksa pri zadnjih občinskih volitvah pokazala, da je v odboru premalo delavcev, žena in mladine.

Vida Tomšič smatra, da ne moremo v resolucijah kongresa predpisovati, naj volivci volijo predvsem tudi delavce, žene in mladino, marveč je treba prepustiti volivcem, da volijo najboljše člane Socialistične zveze, tako v odbore organizacij kakor tudi v oblastne organe. Zato se s predlogom tov. Kavčiča ni strinjala.

Delegat iz Sežane je med drugim poudaril zlasti pomen, ki ga imajo predavanja na ljudskih univerzah za dvig socialistične zavesti naših ljudi. Predlog Alonina Duja, naj se v sklepih doda, da se morajo organizacije Socialistične zveze zanimati za vzgojne domove, je bil sprejet.

Odgovornost tiska in radia

Vida Tomšič je predlagala, naj bi predlog sklepov imel nek uvodni tekst. Z ozirom na diskusijo, v kateri so sodelovali zlasti predstavniki zamejskih Slovencev, pa naj se doda odstavek o vprašanjih, ki so jih diskutanti iznašali.

Zatem je komisija obravnavala člen po členu predloženih sklepov in so delegati — člani komisije dajali še vedno dopolnilne predloge. Vida Tomšičeva je predlagala, da je treba dodati sklepom neke principe o odgovornosti tiska, radia in drugih sredstev naše politične borbe za množice. Vsi delegati so predlog sprejeli. Delegat iz Celja je dodal, naj bi naš tisk ne pojasnjeval samo razne dogodke, probleme in pojave, marveč naj o njih tudi razpravlja in daje iniciativno za javno razpravljanje o vseh vprašanjih. Tov. Brejč smatra, da je bistveno v tistem delu sklepov, ki govorijo o odnosih Socialistične zveze in sindikatov v tem, da se poudari nujnost vloge delavcev v Socialistični zvezi. Delavsko upravljanje tovarn je družbena funkcija in delavci so za opravljanje te družbene funkcije odgovorni družbi, torej tudi naši skupni in enotni politični organizaciji. Nek drug delegat je predložil, naj bi se v sklepe vneslo, naj Socialistična zveza tudi pomoč predvsem sindikalnim organizacijam podjetij privatnega sektorja v njihovi borbi proti izkoriščanju. Drugi delegati so smatrali, da bi vnašanje takih določil pomenilo zoževanje načelnega karakterja, ki ga imajo sklepi.

Socialistična zveza naj čimprej razpravlja o Univerzi

Zatem so se javili k besedi trije delegati iz vrst študentov ljubljanske univerze. Opozorili so komisijo na probleme univerze in izrazili željo, naj bi kongres ne šel mimo teh vprašanj. Zlasti so odločno iznašali svoje pripombe na predlog za, kona o univerzah, kakor tudi svoje pripombe k ekonomskemu položaju študentov. Slavica Hočevar je ugotovila, da okrajni in bodoče komune ne skrbijo za naraščajo mlade inteligence, govorila je o slabem socialnem sestavu študentov na ljubljanski univerzi, o ekonomskih problemih itd. Tov. Vida Tomšič je predložila, naj bi študentska organizacija organizirala diskusijo z ljudskimi poslanci in naj bi seznanila z problemi, ki se tičejo predloga zakona o univerzah klub poslancev. Tretili delegat študent univerze — je predložil, naj bi Socialistična zveza čim prej razpravljala o problemih študentov in univerze, ker že na tem kongresu o enem samem konkretnem problemu ne more razpravljati.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Komisija za organizacijska in politična vprašanja

Poleg izvoljenih članov komisije se je že pred osmo uro zjutraj zbralo v mali dvorani ljudske skupščine preko 100 delegatov, ki so želeli sodelovati v razpravi o politično organizacijskem poročilu tov. Marjana Breclja. Uvodoma je tov. Vida Tomšičeva, ki je predsedovala komisiji poudarila naj bi se v diskusiji orientirali na tiste osnovne probleme, pred katerimi stoji danes organizacije Socialistične zveze delovnega ljudstva. Predlagala je, naj bi najprej spregovorili o prvih dveh točkah predloženih sklepov in jih dopolnili z oceno splošnega političnega položaja na terenu, da bi nadalje proučili, kako so bile sprejete spremembe v organizacijah ZK in Socialistične zveze in kakšno je razumevanje teh sprememb. V zvezi s tem pa nastaja vprašanje načina dela političnih organizacij, kakor tudi vprašanje odnosov Socialistične zveze do drugih organizacij, ljudskih odborov in družbenih organov. »Dobro bi bilo,« je nadaljevala tovarišica Vida Tomšičeva, razpravljati tudi o odnosu Socialistične zveze do sindikalnih organizacij, vprašanje borbe Socialistične zveze za mlado generacijo itd. Končno naj bi komisija razpravljala in predložila sklepe o okrajnih, občinskih in mestnih odborih zveze, o delu komisij, profesionalizmu in končno o volitvah in organe Socialistične zveze. Prav tako ne bi smeli v diskusiji opustiti odnosa mestnih organizacij in vaških organizacij Socialistične zveze.

V dopoldanskem delu zasedanja komisije, ki je trajalo polnih pet ur, je sodelovalo 25 diskutantov.

Albin Duja iz Tolmina je govoril o osnovnih organizacijskih Socialistične zveze. Poudaril je, da se je naš teren v zadnjem času politično zelo razgibal, da je zunanje politično razpoloženje ljudi zelo ugodno, toda smatra, da to ni rezultat dela odborov osnovnih organizacij Socialistične zveze, ki včasih s svojih praktičnostim delom celo zavirajo sedanje razpoloženje ljudi. Nadalje je ugotovil, da se je po VI. kongresu ZK in IV. kongresu Socialistične zveze delo v družini zelo razgibalo in poživilo, po njegovem mnenju najbolj v izrazito vaških predelih. Toda tudi to ni rezultat dela odborov Socialistične zveze. To razpoloženje je bolj rezultat splošnih uspehov in sproščenosti v naši družbi. Na zboru volivcev pride veliko število ljudi, slabši pa je odziv za sestanke Socialistične zveze. To pa po njegovem mnenju predvsem zato, ker se na teh sestankih ne obravnavajo življenjska vprašanja, ki bi ljudi v določenem času najbolj zanimala, marveč le splošna, kaj rado zelo abstraktna vprašanja. Kar se tiče občinskih odborov Socialistične zveze diskutant misli, da je problem v tem, ker se je pri formiranju občinskih odborov OF šlo bolj na take odbore, ki bi koordinirali delo vaških frontnih odborov ne pa, da bi bili občinski odbori tudi aktivni politični organi v vasi. Zato je prav, da takoj po kongresu pristopimo k volitvam v vse odbore Socialistične zveze. Smatra pa, da občinskih odborov ne bi smeli

voliti po delegatskem principu, marveč neposredno.

Delegat iz Miklavža je govoril o oblikah dela na vasi in konkretno o uspehih svoje frontne organizacije. Poudaril je, da uspešno delo zavisi v mnogočem od vodstva organizacije in od načina kako vključiti število članstva v aktivno delo.

Delegat iz Ajdovščine smatra, da je treba ljudi dobro seznaniti s smotri, načeli in cilji Socialistične zveze. Treba je pokazati, da je Socialistična zveza ljudska tribuna, ki sprošča ustvarjalno silo naših ljudi. V tej organizaciji se srečujejo nekeje delavci in intelektualci, ki postajajo ustvarjalna sila naše politične smeri in perspektive. Soglašja s mislimi referata Marjana Breclja, da naša osnovna politična organizacija ne bo postala gluha za zamejske Slovence. Smatra za pravilno, da članstvo Socialistične zveze stopi v javno obrambo narodnih in človeških pravic naših ljudi v zamejstvu.

Jaka Avšič je diskutiral o odnosu Socialistične zveze in organih oblasti. Bil je mnenja naj bi organizacije Socialistične zveze po vprašanjih, ki se

Socialistična zveza mora postati nosilec borbe proti kominformizmu

Mitja Ribičič je v začetku svoje razprave pripomnil, da mora postati Socialistična zveza središče politične dejavnosti naših ljudi. Če pogledamo kaj ovira Socialistično zvezo, da to ne more postati, bi mogli ugotoviti med drugim tudi tole:

1. Mnenje, da določena politična vprašanja spadajo še vedno izključno v delokrog Zveze komunistov. Tako so še marsikje smatra, da je kominformizem partijsko vprašanje, ne pa politični pojav. Socialistična zveza mora postati nosilec borbe proti kominformizmu. Obstaja pa tudi mnenje, da je kominformizem in borba proti njemu le stvar organov državne varnosti ne pa stvar splošnega političnega dela. Če danes gledamo oblike delovanja kominformizma, potem vidimo, da se naše politične organizacije že v celoti sposobne prevzeti vso politično borbo proti kominformizmu.

Sodelovanje z naprednimi gibanji v svetu

Diskutant je na koncu govoril še o nekaterih vprašanjih naših zvez z tujino. Navedel je primer nekkih organizacij Zveze komunistov, ki so razpravljali za se člani Zveze komunistov lahko razgovarjajo s tujci ali ne. Tako miselnost smatra v celoti za neupravičeno. Prav v naprednih ljudih je, da se bodo tuji gostje počutili pri nas dobro in da bodo odnesli iz naše države pravilno sliko resničnega stanja. Naše zveze z naprednimi organizacijami s tujino niso nikakršna taktika, ki bi bila časovno omejena. Naša moč je prav v tem, da se povežemo z naprednimi ljudmi in gibanji v svetu, da bi jim posredovali svoje iz-

javljajo med ljudmi, razpravljale na svojih sestankih in sprejemale priporočila za organe, ki naj ta vprašanja rešujejo. Izrazi je misel, ne bi li bilo morda koristno, če bi se pri forumih Socialistične zveze formirale neke komisije, ki bi kontrolirale izvajanje teh priporočil.

Marjan Breclj mu je takoj odgovoril s pripombo, da je pravilno orientirati delo organizacij Socialistične zveze na konkretno problematiko, toda za to dejavnost organizacije ne morejo imeti posebnih organov, ker bi se ti lahko pretvorili v birokratske. »Ne moremo imeti,« je poudaril tov. Breclj, v okviru Socialistične zveze organov, za kontrolo oblastnih teles ali organov družbenega upravljanja. Pripomnil je, da bodo organizacije Socialistične zveze v primeru, če bi smatrala da nek ukrep občine ali višjega upravnega foruma ni pravilen, potem o tem ukrepu razpravljale, zavzele svoja stališča in o njem obvestile občinski odbor ali druge oblastne organe. Če ta telesa ne bi o kritizirane ukrepu ponovno razpravljale, bodo organizacije Socialistične zveze lahko klicale svoje člane na odgovornost.

Socialistična zveza mora postati nosilec borbe proti kominformizmu

2. Ko je govoril o metodah in načinu dela organizacije Socialistične zveze je na primeru borbe proti kominformizmu poudaril, da se v dotedanji metodi razčiščevanja z kominformovci odražajo nepopolne metode. Osnovne organizacije Socialistične zveze so sposobne širokih političnih analiz prav tako tudi sposobne ugotovljati vzroke in korenine, zakaj nekdo objektivno stoji na pozicijah kominformizma. Pri tem je treba imeti še rino. Smatra, da je treba »lijno razkrinkavanje« obsoditi. Socialistična zveza se mora boriti politično, da bo izolirala sovražnike od množice. Prav tako pa se mora bolj boriti za ugled naših poštenih ljudi, kot pa samo razkrinkavati sovražnika. Ostanki nekdanjih vplivov iz sovjetske prakse so nam pustili neko nezaupanje v ljudi. Danes je za nas malo primerov zavestnih kominformovcev.

Sodelovanje z naprednimi gibanji v svetu

kušnje, istočasno pa se tudi sami lahko česa naučimo. Mitja Vošnjak je govoril o sodelovanju Socialistične zveze s socialističnimi gibanji v svetu in navedel nekaj primerov, ki kažejo da v tem nismo vedno dosledni, da se razne naše družbene, športne in gospodarske organizacije ne povežujejo vedno predvsem z enakimi organizacijami socialističnih gibanj in tako sodelovanja celo opuščajo. Dalje je izrazil mnenje, da so navedbe referenta Marjana Breclja o stanju na koroškem pravilne, ker je dobrav ocenjena vatikanska agentura v Celovcu. Ko pa se vedamo nevarnosti te klike, ne smemo pozabiti tudi drugih

Predsedstvo komisije o osnovnih političnih nalozah SZDL Slove nije na vasi

Socialistična zveza naj bi v bodoče podpirala borbo proti takim neprincipielnim pojmovanjem, njeno članstvo pa naj pomaga tistim ljudem, ki v svoji praksi uveljavljajo sodelovanje s socialističnimi gibanji v tujini.

Delegatka iz Ptuja je omenila, da opažamo pojave, ko

Nevarnost napačnega pojmovanja o spremembah v Sovjetski zvezi

Vlado Krivic je ugotovil, da opažamo v političnem delu, da se zadnji dogodki v Moskvi kaj najrazličneje komentirajo. Smatra, da dejstvo, da so izvedli neko amnestijo, da so izpustili skupino zdravnikov itd. zbujajo v nekaterih krogih prepričanje, da se je v SZ spremenilo nekaj bistvenega. Misli, da dejstvo, če Malenkov ni več sekretar Sovjetske partije, ne pomeni ničesar drugega kot to, da je to le dokaz, da si je sovjetska birokracija še bolj podredila tamkajšnjo partijo. To lahko samo dopuščamo, da se je stavba Stalinove hierarhije začela očitno rahljati in si je novo vodstvo začelo poslušati raznih manevrov, da bi ta proces preprečilo. Smatra, da bi Sovjetsko vodstvo hotelo s takimi manevri zavirati svetovno javnost in pridobiti na času, da bi se nova birokracija lahko še bolj utrdila. Govornik misli, da je o tem potrebno govoriti za to, ker se čujejo glasovi, da naših obrambnih naporov ni treba še naprej krepijo tako kot doslej. Gotovo je, da se sovjetski sistem ne bo mogel obnoviti tak kot je bil pod Stalinovim vodstvom toda nevarnost avanturizma SZ se ne zmanjšuje. Čim slabše temelje ima birokratski sistem tem večje so možnosti, da bi z avanturami reševali svoj slab in kritični položaj.

Tržaško vprašanje je vprašanje mednarodnega sodelovanja

Vlado Babič je govoril o nekaterih vprašanjih našega odnosa do Tržaškega vprašanja. Mnenja je, da je mišljenje, da je tržaško vprašanje le jugoslovansko vprašanje, ne pa mnogo širše, napačno. Tržaško vprašanje je vprašanje mednarodnega sodelovanja, je stvar miru in borbe proti reakcionarnim silam. Zato je tudi razumljivo stališče naše vlade naj se to vprašanje reši med Jugoslavijo in Italijo. Smatram, da je STO rezultat odločbe velesil ne pa volja prizadetih narodov. Ta STO je izgubil svoj pomen, ko so se odnosi med velesilami bistve-

stokrat smatra, da naj bodo člani odborov le člani Zveze komunistov. Dalje je govorila o vlogi učitelja v političnem in družbenem življenju na vasi, o roditeljskih sestankih, kulturno prosvetnih društvih kot oblikah vključevanja množice v aktivno politično in družbeno dejavnost.

Nevarnost napačnega pojmovanja o spremembah v Sovjetski zvezi

no menjali. Poleg tega je še vrsta drugih dogodkov privleda do tega, da tega sporazuma med velesilami ni mogoče izvesti. STO je danes parala kominformovske in tržaške emigrantske reakcije. Zato je jasno in pravilno stališče Jugoslavije glede tega vprašanja v tem, da se to vprašanje reši čim bolj demokratično v okviru sporazuma med Jugoslavijo in Italijo. Prav je, da se vsi, pa tudi naši rojaki v Trstu osvobodimo ozkih nacionalističnih tendenc in se opremo v okvir sodelovanja in povezave z demokratičnimi silami v Trstu. Politika povezavanja z naprednimi silami lahko prispeva mnogo k utrjevanju demokratičnih pravic tudi Slovencev in Trstu. Diskutant prav tako smatra, da je abstinenca gorških Slovencev pri bodočih parlamentarnih volitvah v Italiji politično neoportuna, v kolikor bi ona pomenila izolacijo Slovencev v Italiji od naprednih sil v Italiji sami.

Le Socialistična zveza lahko postane nosilec političnega dela

Albert Jakopič je uvodoma poudaril, da morajo v svojem delu imeti organizacije pred očmi veliko pripraviljenost naših množic za reševanje vseh vprašanj. Če se zgodi, da neke ne uspevamo, potem ne smemo iskati vzroka pri članstvu, marveč pri vodstvih političnih organizacij. Po njegovem mnenju imamo v naši politični praksi še vedno opravka z monopolizmom nekaterih starih aktivistov.

Dalje je tov. Jakopič diskutiral o dnevnih redih sestankov frontnih organizacij, za katere misli, da so šablonski, ker o aktualnih in konkretnih problemih ne odpirajo razprave. Zato je prav, da naše organizacije začno čim bolj samostojno delati. Dolžnost voljš forumov je, da prav v tej samostojnosti podpirajo osnovne organizacije. V Sloveniji imamo 50.000 članov Zveze komunistov in 600.000 članov Socialistične zveze. Če samo to razmerje dokazuje, da lahko postane le Socialistična zveza nosilec vsega političnega življenja dela, ne pa Zveza komuni-

stokrat smatra, da naj bodo člani odborov le člani Zveze komunistov. Dalje je govorila o vlogi učitelja v političnem in družbenem življenju na vasi, o roditeljskih sestankih, kulturno prosvetnih društvih kot oblikah vključevanja množice v aktivno politično in družbeno dejavnost.

Zatem je komisija obravnavala člen po členu predloženih sklepov in so delegati — člani komisije dajali še vedno dopolnilne predloge. Vida Tomšičeva je predlagala, da je treba dodati sklepom neke principe o odgovornosti tiska, radia in drugih sredstev naše politične borbe za množice. Vsi delegati so predlog sprejeli. Delegat iz Celja je dodal, naj bi naš tisk ne pojasnjeval samo razne dogodke, probleme in pojave, marveč naj o njih tudi razpravlja in daje iniciativno za javno razpravljanje o vseh vprašanjih. Tov. Brejč smatra, da je bistveno v tistem delu sklepov, ki govorijo o odnosih Socialistične zveze in sindikatov v tem, da se poudari nujnost vloge delavcev v Socialistični zvezi. Delavsko upravljanje tovarn je družbena funkcija in delavci so za opravljanje te družbene funkcije odgovorni družbi, torej tudi naši skupni in enotni politični organizaciji. Nek drug delegat je predložil, naj bi se v sklepe vneslo, naj Socialistična zveza tudi pomoč predvsem sindikalnim organizacijam podjetij privatnega sektorja v njihovi borbi proti izkoriščanju. Drugi delegati so smatrali, da bi vnašanje takih določil pomenilo zoževanje načelnega karakterja, ki ga imajo sklepi.

Ada Klanjšek je razpravljala o vzgojnih vprašanjih, o družinskih prijateljev mladine in podarila, da so se ta društva razvila povsod tam, kjer Socialistična zveza aktivno obravnava vzgojna vprašanja, a da je na podeželju za ta društva še malo interesa, čemur je vzrok morda prav dejstvo, da se vzgojna vprašanja mladine na deželi prepuščajo le prosvetnim delavcem in se ne tretirajo kot splošna družbena vprašanja.

Delegat Jakob Zen je govoril o pojavih, da grupe nekaj ljudi vodijo vse politične organizacije v določenih krajih, da isti ljudje sedijo v odborih vseh političnih in družbenih organizacij, da ne vključujejo večjega števila delavskih ljudi v vodstva organizacij, se vedno sami sestajajo

Socializem daje vse možnosti za to, da resnično zainteresira kmeta v borbi za socializem skupno z delavskim razredom

Referat tovariša Borisa Kraighera o osnovni politični nalogi Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije na vasi

Tovariši in tovarišice delegati! Ko je IO OF Slovenije pred tedni razpravljala o dnevnem redu današnjega kongresa in diskurirala o vprašanju, ki smo ga danes postavili kot tretjo točko na dnevnem red, je bilo to vprašanje mnogo težje, kot je danes. Od takrat o danes se je namreč o vprašanju naše politike na vasi vodila dolga izčrpna diskusija in je bilo sprejetih nekaj bistvenih ukrepov. Bila je izdana predvsem nova uredba o lastninskih odnosih v kmetijskih obdelovalnih združenjih in izšel je članek tov. Edvarda Kardelja, ki je pojasnil mnoga vprašanja, ki se niso bila jasna teži, kot je izvršni odbor diskuriral o tem, da se postavi to vprašanje na dnevnem red. Zato mislim, da bo delo današnjega kongresa v tej točki mnogo lažje, kot se je zdelo takrat, ko smo se odločili, da bo kongres o tem vprašanju razpravljala. Osnovna vprašanja so v članku tovariša Edvarda Kardelja tako temeljito razjasnjena, da ostane nam predvsem naloga na osnovi tega članka in na osnovi diskusije, ki se je vodila, posebno v zvezi z novo uredbo postaviti nekatere konkretne politične naloge, ki so danes pred organizacijami Socialistične zveze delovnih ljudi.

Za odnose organizacij SZDL do vprašanja naše politike sta značilni dve skrajnosti. Na eni strani tendenca, oziroma misljenje, da so bile naše zadruge na vasi formirane pod nekim pritiskom. Smatram, da je pretirano gledanje tistih, ki verjamejo propagandi, da so bile te obdelovalne zadruge formirane pod nekim pritiskom. Gotovo je, da v taki težji, kot je naša, v socialistični in demokratični državi, ne bi bilo mogoče pod pritiskom organizirati toliko in takih združenj, kot so bile pri nas organizirane. Vprašanje pritiska je točno formulirano v svojem članku tov. Kardelj, ko je dejal, da ne gre za pritisk ob formiranju teh združenj. Te zadruge so bile nujnost takratne dobe in jih je kmet ustanovljal, ker so mu bile nujne potrebne. Pač pa gre za administrativno oviranje in zadrževanje kmetov v teh obdelovalnih združenjih v dobi, ko je bilo pri nekaterih kmetih opazljiva tendenco po izstopanju iz združenj, v dobi, ko so se v zvezi s prehajanjem na nov gospodarski sistem odpirale matemu in srednjemu kmetu nove možnosti za uspevanje njihovega individualnega poljedelskega obrata ter so se zato pokazale večje tendence po izstopanju iz obdelovalnih združenj. Skrajnost, ki se je v zvezi s tem pokazala v stališču naših organizacij do vprašanja na vasi, torej ni v misljenju in tendenci, da vsako ceno zadržati te obdelovalne zadruge, temveč je ta skrajnost v pozabljanju tega, kar je naša OF, naša Partija in kar so tudi naši politični voditelji večkrat poudarjali, namreč, da predstavljajo obdelovalne zadruge samo eno od poti v socializem, samo en člen v verigi borbe za utrjevanje socialističnih odnosov na vasi.

Obdelovalne zadruge predstavljajo samo eno izmed poti v socializem

Kakor hitro bi smatrali, da so te obdelovalne zadruge osnovni člen v borbi za socializem, kakor hitro bi smatrali, da je osnovna naloga SZDL forsirati obdelovalne zadruge in z vsemi možnimi propagandnimi sredstvi vplivati na to, da bi kmetje stopali v te obdelovalne zadruge, kakor hitro bi smatrali, da samo preko obdelovalnih združenj utrjujemo socialistične odnose na vasi, bi naše organizacije začele v skrajnost. Na vsak način je ta skrajnost nekaj časa v naših organizacijah, v misljenju dela našega aktivna in med nekaterimi našimi kadri na vasi prevladovala. Kot sem rekel, tako misljenje ni nikdar bilo naša politična linija, ni nikdar bilo formalno, oficijalno misljenje OF, oficijalno misljenje ZK. Kljub temu moramo ugotoviti, da se vedro obstaja nek strah, da nova uredba in celotna naša politika, posebno v Sloveniji, ki sprošča možnosti, da kmetje izstopajo iz obdelovalnih združenj, pomeni kakršen koli umik v borbi za socializem. Tako misljenje, ki ponekod obstoji, predstavlja po mojem misljenju eno skrajnost.

Drugo skrajnost predstavlja misljenje, da nasprotno, s samimi splošnimi kmetijskimi združenji, s samimi gospodarskimi ukrepi za pravilno izvajanje gospodarske politike na vasi, ki forsirajo razvijanje proizvajalnih sil na vasi, ki forsirajo razvijanje industrije, predvsem dodatne predelovalne industrije na vasi, z ustvarjanjem uslužnostnih podjetij, ki naj služijo našemu kmetičnemu gospodarstvu in vse to predvsem preko splošnih kmetijskih združenj, da že s tem samim rešujemo vprašanje

borbe za socializem na vasi. Mislim, da se v tem gledanju skrivajo ekonomistične tendence in da tudi takim ekonomističnim tendencam ne bi smeli dovoliti, da bi pri nas prevladovali. V poročilih iz nekaterih naših političnih organizacij, ki sem jih bral v zadnjem času o delu na vasi, se mnogokrat vidijo tendence, da se na osnovi dejstva, da je splošno kmetijsko združenstvo v veliki meri zaželo kmečke množice, da so kmečke množice pokazale v zadnjem času velik interes za našo splošno kmetijsko združenstvo, da so bili na primer občni zbori splošnih kmetijskih združenj zelo mnogostevljeno obiskani, da je kmet pokazal na teh občnih zbora velik interes za splošno združenstvo, se sklepa, da že s samim tem stopamo na novo pot, ki nam zagotavlja razvoj socialističnih sil na vasi.

Mislim, da se moramo jasno zavedati, da tudi samo preko splošnih kmetijskih združenj ne bomo dosegli zaželenih ciljev, če ne bomo tega dela spremljali s široko politično aktivnostjo naše socialistične zveze, z močnim političnim delom tudi v samih splošnih kmečkih združenjih, če ne bomo tega dela povezovali s sistematičnim, načrtnim vzgajanjem našega kmeta v duhu socialistične zavesti. Ta socialistična zavest se razvija predvsem na osnovi pravilne gospodarske politike in na osnovi pravilnega razumevanja te politike tako na vasi kot v našem gospodarstvu sploh. Predvsem pa se ta socialistična zavest razvija ne samo z razlaganjem, ampak tudi z vodenjem dosledne borbe za socialistični razvoj proti socializmu nasprotnim tendencam, ki se v naših splošnih kmetijskih združenjih tudi vsakodnevno pojavljajo.

Potrebno je, kmetu odkrivati protisocialistične težnje, ki so proti njegovim koristim

Da prihaja v delovnih združenjih do takega misljenja, da ta ke skrajnosti, do tega, da ni vedno jasnosti v osnovni borbi, v borbi za aktivizacijo naših kmetov, v borbi za socializem, je deloma vzrok tudi v neki stopnji nevere in resnični interes kmeta za razvijanje socialističnih odnosov, za razvijanje socializma. Ta skrajnost izvira nekoliko tudi iz stališča, da je predvsem delavec tisti, ki je politikom voditi borbo za socializem in v tej borbi kmeta nekako vleče za seboj. Naša osnovna naloga je predvsem ugotoviti sredstva in načine, kako aktivizirati kmeta v borbi za socializem v naši državi, v celotni borbi za našo socialistično industrijo in v borbi za utrjevanje socialističnih odnosov na vasi in kako vzbuditi individualni interes vsakega posameznega kmeta, da se bo za utrjevanje socialističnih odnosov boril. Tendence, ki so se pojavljale pri nas v odnosu do kmeta, v smeri prisiljevanja kmeta k gotovim oblikam organiziranja poljedelske proizvodnje, imajo svoje korenine v nezadostni veri v naših lastnih vrstah v to, da je kmet sam zainteresiran v borbi za socializem. Ni kmet zainteresiran zaradi tega, ker mu mi pravimo, da je socializem v njegovem interesu, ampak zaradi tega, ker je to družbeno zakonitost in nujnost in je zaradi te družbene zakonitosti razvijanje nadaljnjih kmetovih individualnih sposobnosti samo v socializmu.

Isti vzrok so tudi za drugo skrajnost, za drugo nepravilno tendenco, ki se izraža v tem, da je treba danes vse sile skoncentrirati v izgradnjo socialistične industrije, v izgradnjo našega socialističnega gospodarstva, da s tem po razvoju socializma na vasi šel sam po sebi, če bomo vodili tako politiko, socialistični odnosi na vasi se bodo začeli razvijati več ali manj spontano preko splošnih kmetijskih združenj. Tako misljenje je tudi posledica neke nujne politike, ki smo jo morali voditi na vasi v zadnjih letih, predvsem v letih največjih naporov za izgradnjo osnovnih objektov naše nove socialistične industrije.

V letih največjih naporov, da koncentriramo vse sile za izvedbo petletnega načrta, smo bili nujno prisiljeni voditi na vasi politiko, ki je imela v veliki meri administrativni značaj. Politika odkupa je navajala naše politične organizacije, da so svoje naloge na vasi gledale v veliki meri skozi očala administrativnih ukrepov, to se pravi skozi očala izvajanja nekaterih ali manj polprilnih ukrepov v borbi za socializem. To je pustilo sledove v naših organizacijah na vasi in tendence, ki birokratskemu delovanju, to je povzročalo v naših ljudeh

pušcanje vere v obstoj in moč socialističnih sil na vasi, kar vodi k misljenju, da mora delavec izvajati svojo politiko na vasi z več ali manj prisilnimi ukrepi.

Delovnega kmeta je socializem osvobodil kapitalističnih sil, ki so ga tlačile

Jasno se moramo zavedati, da veliko večino prebivalstva v našem poljedelstvu predstavljajo delovni kmetje, ki jih razvoj neposredno interesira. Mislim, da lahko mirno ugotovimo, da imamo na vasi samo zelo ozek sloj tistih velikih kmetov, ki jih pri nas v Sloveniji ne označuje predvsem velezemljiška posest, ampak dejstvo, da v svojem poljedelskem gospodarstvu pretežno izkoriščajo tujo

pa, da je te stvari treba ugotoviti, ko govorimo o naši politiki na vasi zaradi tega, ker to premalo poudarjamo, ker te stvari v naši dnevni politiki na vasi premalo razlagamo in marsikje naš kmet in celo naš aktiv danes že pozablja, kaj je zanj predstavljal kapitalizem in kaj bi zanj predstavljal kakršno koli vračanje nazaj. V zvezi s tem je treba opozoriti na to, da je samo socializem lahko izvedel tako agrarno reformo, ki je kmeta resnično osvobodila.

Socializem je odprl vsemu našemu gospodarstvu možnosti za razvoj produkcijskih sil

V zadnjem času sem v nekem članku bral, da agrarna reforma ni blisten korak socialistične družbe in da agrarna refor-

moremo vzeti samo kot akt, ki spada po nekaterih starih shemah v področje izvedbe buržoazno-demokratske revolucije. Pri nas je agrarna reforma bila izvedena izrazito s perspektivo uničenja sistema izkoriščanja človeka po človeku v poljedelski proizvodnji, oziroma omejevanja možnosti za izkoriščanje tuje delovne sile v poljedelski proizvodnji. To je bil namen naše agrarne reforme in tak namen je lahko imela samo socialistična agrarna reforma. Prav tako agrarna reforma je bistveno osvobodila našega delovnega kmeta, je bistveno pripomogla k nadaljnjemu razvijanju produkcijskih odnosov v poljedelski proizvodnji. Socializem je odprl celotnemu našemu gospodarstvu ogromne možnosti za nadaljnji razvoj produkcijskih sil predvsem s tem, da je odprl nove možnosti za nove investicije, za razvijanje naše industrije in za razvijanje poljedelske proizvodnje. Pogoj za razvoj kmetijstva pa so ravno široke možnosti investicij, in te široke možnosti investicij daje naš gospodarski sistem.

Končno, za razvijanje socialističnih sil, za razvijanje proizvajalnih sil v celotnem našem gospodarstvu, je nujna tudi socialistična oblast, so nujne tudi socialistične, demokratične oblike naše ljudske oblasti. Mislim, da tudi to v borbi za aktivno mobilizacijo kmeta za socializem premalo naglašamo, premalo naglašamo vlogo te neposredne ljudske oblasti, ki se pri nas vse bolj utrjuje in ki se izgrajuje predvsem s tem, da dajemo vse širše in vse večje možnosti iniciativne in svobodnega delovanja osnovnim organom naše ljudske oblasti, občinskimi in okrajnim ljudskim odborom.

Nova socialistična oblast je predvsem tista, ki daje največje možnosti za razvijanje široke iniciativne kmeta v borbi za socializem in ki ga tudi najbolj veže na socialistični razvoj celotne naše družbe.

Verojki, ki odvrtaajo kmeta od boja za socializem

Vse to, kar sem o teh stvareh povedal, vem da je nam vsem jasno. Smatram pa, da moramo te stvari posebej ugotoviti in da morajo te stvari posebej ugotoviti organizacije Socialistične zveze delovnega ljudstva na vasi, predvsem zato, da utrdimo vero v to, da je mogoče razvijati borbo za socializem na vasi samo, če se jasno in dosledno zavedamo ogromne vrednosti, ki jo ima naš delovni kmet v celoti, če izločimo tiste antisocialistične in istočasno tudi antikmečke protiljudske elemente, kar jih v poljedelskem gospodarstvu še imamo. Če te izločimo, potem moramo ugotoviti, da sprošča socializem ogromne energije in sile in daje vse možnosti za to, da resnično zainteresira kmeta v borbi za socializem, skupno z delavskim razredom.

Mislim, da moramo v tej zvezi jasno označiti vprašanje takovane vodeče vloge delavskega razreda v borbi za socializem. Jasno se moramo zavedati, da ta vodeča vloga delavskega razreda ne bazira morda na misljenju, da kmeta socializem ne interesira in da ga je treba v borbo za socializem prisiliti, ampak bazira na dejstvu, da je delavec tisti, ki je najdostopnejši za sprejemanje in razvijanje socialistične zavesti, ki je najdostopnejši za popolno razumevanje nujnosti socialističnega razvoja naše družbe, da je on tisti, ki je torej s tega stališča politikom, da vodi delovno ljudstvo v borbi za socializem. Vendar poklican v tem smislu, da se za ta

socializem bori in da za ta socializem kmeta zainteresira, ne pa v smislu, da bi si lastil kakršne koli možnosti za prisiljevanje kmeta v borbi za socializem.

Z druge strani je seveda popolnoma jasno, da s tem nočem prav v ničemer zmanjševati pomena tiste naloge, o kateri je danes dopoldne govoril v svojem referatu tov. Breclj in tudi tovariš Marinko, ko je postavil vprašanje nujnosti, da naši delavci ne smatrajo, da je vsa njihova aktivnost v sindikatih, da je vsa njihova aktivnost v borbi za razvijanje socialistične industrije in postavil vprašanje večje aktivizacije našega delavstva na vasi. Menim, da je to, o čemer sem jaz govoril, pravzaprav isto, kar so govorili tovariši dopoldne. Gre samo za to, na kakšen način naj delavci v borbi za aktivizacijo kmeta delujejo na vasi, v naših občinskih odborih itd. Mislim, da smo ravno zaradi nekoliko površnega pojmovanja vloge zavestne borbe za socializem na vasi v zadnjem času doživeli gotove neuspehe.

Zadnje volitve v naše občinske odbore so pokazale, da je v občinskih odborih nekoliko padel odstotek delavcev na račun kmetov. Ta odstotek ni v pravilnem sorazmerju s številom delavcev. Ta odstotek je tak, da pravzaprav kaže delno dezinteresiranost naših delavcev za občinsko politiko, za delo v občinskih odborih, kaže na neko miselnost, da z novim načinom dela na vasi, s katerim hočemo kmeta privedi v socialistične odnose preko splošnega kmetijskega združenstva, vidimo nek politiko desinteresiranja za ljudsko oblast.

Ugotoviti moramo, da posebno v Sloveniji takšno razumevanje naše občinske politike nima nobene utemeljenosti, ker je procentualni odnos med številom poljedelskega prebivalstva in industrijskega prebivalstva, predvsem med tema osnovnima vejama v našem družbenem življenju takšen, da bi zastopstvo delavstva v teh občinskih odborih na vsak način moralo biti večje kakor je danes. Mislim, da je to posledica tega, da smo nekoliko popustili in da smo se nekoliko predali ljudstvom, da ljudska oblast ne igra v tej borbi za socializem več takšne vloge, kakor jo je igrala doslej, da naj se orientirajo in koncentrirajo vse naše sile na delo v svetih proizvajalcev, se pravi na eni strani v delo pri upravljanju naših industrijskih podjetij in na drugi strani na delo pri upravljanju splošnih kmetijskih združenj, pri tem pa smo nekoliko pozabili na veliko vlogo, ki jo pri tem lahko odigra naša ljudska oblast. To vlogo naši občinski ljudski odbori lahko odigrajo, če bodo odraz resnične odnosa sil v naših občinah in na terenu.

Če hočemo jasno postaviti vprašanje aktivizacije našega kmeta v borbi za socializem, potem mislim, da si moramo jasno postaviti tudi vprašanje, kje so vzroki, ki vlečejo kmeta nazaj in zadržujejo razvijanje socialistične zavesti ter aktivnost kmeta v borbi za socializem. Pri tem moramo ugotoviti, da je prvi in osnovni razlog v dejstvu, da je naša poljedelska proizvodnja daleč zaostala za našo industrijo in za vsemi ostalimi panogami našega gospodarstva, predvsem pa daleč zaostala za celotnim tehničnim napredkom, ki ga danes opažamo v razvoju kmetijskih proizvajalnih sil in tehnično razvitejših deželah sveta. To je kot sem že preje rekel posledica

delstva, da je bila stara kapitalistična Jugoslavija na pol kolonialna država, v kateri so tuji kapitalisti s posebnim interesom zadrževali vsak razvoj proizvajalnih sil v našem poljedelstvu. Nasprotno smo mi odločno šli na pot razvijanja proizvajalnih sil v poljedelstvu, vendar je jasno, da te ogromne zaostalosti ne bomo mogli prebroditi od danes do jutri, zato bo zaostalost proizvajalnih sil v poljedelstvu še dolgo predstavljala očeno oviro v razvijanju socialističnih sil. S tem moramo računati in je zato ena naših osnovnih nalog ravno razvijanje proizvajalnih sil in vodenje take politike, ki čim bolj pospešuje razvijanje teh proizvajalnih sil ter moderniziranje in napredovanje našega poljedelstva.

Drugi razlog je v tem, da je sovražnikom socializma uspelo s sistematično borbo ravno v stari kapitalistični Jugoslaviji plašiti kmeta z nekim strašnilom, češ, da hoče socializem kmetu vzeti zemljo. Glede tega mislim, da smo ta strah nekoliko pospešili ravno s podvzemanjem administrativnih ukrepov v borbi za vzdrževanje delovnih združenj. Ravno zadnja uredba o ureditvi lastninskih odnosov v delovnih združenjih pomeni velik korak naprej ravno v utrjevanju zavesti, da ni socializem tisti, ki predstavlja nevarnost za privatno lastnino kmetov, v kolikor je ta njegova zemlja sredstvo individualnega dela in v kolikor ne postaja sredstvo za izkoriščanje tuje delovne sile. Naša ustava ima glede tega vprašanja popolnoma jasno formulacijo. Ustava štiti individualno lastnino tega sredstva z našo ustavo zaščitena, mislim da je zelo škodljivo, če kakorkoli dopuščamo, da se glede tega razvijajo na naši vasi kakšni dvomi. To je posebno škodljivo zaradi tega, ker imamo zadostno argumentacijo, da pokažemo, da smo nasprotno ravno mi tisti, ki malega kmeta ščitimo, medtem, ko je bil ravno kapitalizem tisti, ki je prav tega kmeta, kateremu zemlja ni mogla predstavljati popolnoma nič drugega kot sredstvo individualnega dela, tlačil in je prav temu kmetu zemljo odvzel in so se prav na zemljo tega kmeta vpisovale hipoteke in je prav ta zemlja postajala v bistvu last banke in mestnega kapitala.

Kulturna zaostalost naše vasi predstavlja prav tako resno oviro za razvijanje socialistične zavesti na naši vasi. Prav proti tej kulturni zaostalosti moramo mobilizirati vse sile, ker je ta kulturna zaostalost naše vasi pravzaprav načrtno delo stare kapitalistične družbe, ki je skušala zadrževati in preprečevati vsak kulturni napredek na naši vasi s tem, da je monopolizirala vse kulturno delo na naši vasi v rokah klerikalnih ustanov. Klerikalna tendenca po popolnem monopolitizmu vsega kulturnega in splošnega dela na vasi, ki se je pri nas v Sloveniji pokazala v preteklosti do vse svoje skrajnosti in ki predstavlja še danes osnovni razlog za spore o katerih govori rimsko katoliška cerkev v borbi proti socializmu in naši državi, je osnovni razlog za to zaostalost in je predstavljal največjo oviro že prodiranje napredne misli na našo vas. V tem smislu predstavlja klerikalizem v stari kapitalistični Jugoslaviji predvsem pa v stari kapitalistični Sloveniji direkten komplot kapitalističnih bank in vsaških uderov s cerkvijo proti kmetu.

Poleg te kulturne zaostalosti, proti kateri se moramo z vso silo boriti, pa mislim, da zavirajo našega kmeta v njegovi aktivizaciji v borbi za socializem tudi nekatere posledice polpretekle dobe, to se pravi dobe administrativnih ukrepov, o katerih sem preje govoril, to je, dobe, ki je rodila v vrstah nekaterih naših kadrov mnogo birokratskih tendenc po administrativnem delovanju na vasi in ki je s tem pustila plodna tla za razvijanje nekaterih informirovskih parol na naši vasi. Informirovske parole, ki sicer danes ne predstavljajo resne nevarnosti za našo vas, vendarle pa moramo s to nevarnostjo računati, zato ker se tu in tam pojavljajo parole, ki pomenijo neke vrste provokacije naših ljudi na vasi k podvzemanju nepravilnih ukrepov proti kmetu. Informirovske parole, ki govore o tem, da so naši novi ukrepi, ki jih podvzemanje v našem gospodarstvu povzroča na kapitalistično gospodarstvo in ki govore o tem, da je mogoče razvijati socializem na vasi samo na osnovi sovjetskega vzgleda kolektivizacije, take informirovske parole predstavljajo nevarnost za naše delo na vasi zato, ker povzročajo in pospešujejo strah kmeta pred socializmom.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Vera Colja, delegatka iz Celja, beleži ugotovitve na razpravi o politično-organizacijskih nalogah

Socialistična oblast daje največje možnosti za razvoj iniciativne kmeta

Zavedati se moramo, da je agrarna reforma v bistvu sproščila procesa prodiranja socialističnih odnosov v našo poljedelsko gospodarstvo in da je na

Referat tov. Borisa Kraigherja na IV. kongresu

(Nadaljevanje s 3. strani)

Ugotoviti moramo, da predstavlja resno oviro za razvijanje socialističnih sil na vasi in dela socialistične zveze popačena slika, ki jo je o socializmu sistematično ustvarjal klerikalizem in ki jo skuša sistematično ustvarjati še danes ter popačena slika, ki jo je o socializmu ustvarjal tudi informirani in ki jo še danes skuša popačeno slikati našemu kmetu informirajočevska propaganda. Borba proti tej popačeni sliki za to, da damo našemu kmetu pravilno sliko, kaj je socializem in kaj socializem pomeni, predstavlja zato enega od bistvenih pogojev, če hočemo doseči uspehe pri delu socialistične zveze na vasi.

Če se na osnovi tega vprašamo, kakšne so torej naše osnovne naloge, da bi kmeta sprostil vezi, ki ga ovirajo v boju za socializem, in kaj bi morali napraviti, da bi ga lahko v tem boju čim bolj mobilizirali, potem mislim, da moramo ugotoviti predvsem naslednje. Ugotoviti moramo, da se moramo v naši ekonomski politiki na vasi čim bolj usmeriti na razvijanje splošnega kmetijskega združništva, na način, kakor sem že govoril, in na način, kakor je bilo v zadnjem času pri nas mnogo govorenega, zato o tem posebej ne bi govoril. V zvezi s splošnim kmetijskim združništvom moramo posebno poudariti skrb, ki jo moramo posvečati aktivizaciji malega kmeta in temu, da preko splošnega kmetijskega združništva zagotovimo in omogočimo malemu kmetu, da bo lahko intenzivno sodeloval in razvijal svoje delovne sposobnosti v boju za socializem. To se pravi, da preko splošnega kmetijskega združništva ustvarjamo nova delovna področja, kjer bi mogli zaposliti odvisno delovno silo na drobni razparcelirani zemljiški posesti.

Potrebna so nova delovna področja za naše kmetijstvo

Razumljivo je, da nikakor ne smemo te politike voditi z načinom kakršnih koli podpor ali socialne pomoči temu malemu kmetu v klerikalnem oziru kapitalističnem pomenu te socialne pomoči. Delovnemu kmetu moramo zagotoviti vso socialno pomoč, ki mu jo more dati socialistična družba, toda socialno pomoč v našem smislu. Moramo pa preprečiti tiste tendence, ki so se v veliki meri razvijale pri nekaterih naših tako imenovanih beraskih oddelovalnih združenjih, ki smo jih skušali vzdrževati z državnimi podporami. Takšne državne podpore ne morejo ustvarjati pogojev za razvijanje proizvajalnih sil, temveč ustvarjajo nasprotno pogoje za razvijanje parazitizma v naši poljedelski proizvodnji. Zato moramo gledati politike do našega malega kmeta preko splošnega kmetijskega združništva iz svoje perspektive in linije, ki mora iti za tem, da mu najdemo v poljedelski proizvodnji in v tisti proizvodnji, ki je zvezana s poljedelstvom, čim večje možnosti za pozitivno in razvijanje njegovih proizvajalnih sil. Zato je naša naloga v boju za razvijanje proizvajalnih sil, da poleg ustvarjanja novih delovnih področij preko splošnega kmetijskega združništva ustvarjamo ta nova delovna področja tudi preko tistih oddelovalnih združenj, ki imajo življenjsko sposobnost, da se lahko čim razvija, da ustvarjajo čim močnejša socialistična poljedelska gospodarstva, da razvijamo čim večjo mrežo novih pomožnih industrijskih podjetij ter predelovalno industrijskih obratov v našem poljedelstvu.

Druge naša naloga, o kateri sem že govoril je, da ustvarimo take pogoje, da naš kmet ne bo imel nobenega strahu pred socializmom zaradi zaščite njegovih interesov kot posestnika malih kmečkih površin. V zvezi s tem moramo seveda pri našem kmetu razviti čim večji čut odgovornosti za celotno socialistično gospodarstvo in za našo celotno poljedelsko proizvodnjo. Zato bodo potrebni predvsem ukrepi v našem gozdarstvu in sicer odločni ukrepi za zaščito naših gozdnih površin ter lesne gnoje z vsem sodelovanjem in z vso aktivno pomočjo kmeta samega, t. j. privatnih lastnikov naših gozdov. Počveti bomo morali ukrepe, ki bodo preprečili brezvestno špekulantsko trženje in uničevanje naših gozdov, predvsem ravno privatnih.

Prav na takih vprašanjih bo kmet najlažje razumel, da je ta naša skrb za celotno naše gospodarstvo v direktnem interesu njegovega lastnega malega gospodarstva, njegovega nadaljnega razvijanja in obstoja.

Skrb za strokovni delo kmetijske proizvodnje

Nadaljnja naloga je skrb za strokovni delo kmetijske proizvodnje, skrb za strokovni kader

In skrb za razvijanje znanstvenega dela v naši kmetijski proizvodnji. Treba bo podvzeti vse ukrepe, da bodo naši strokovni in znanstveni delavci na področju kmetijske proizvodnje, naši agronomski, veterinarski in gozdarski strokovnjaki čim bolj pritegnjeni k aktivni borbi za razvijanje proizvajalnih sil v kmetijstvu, da ustvarimo pogoje, da bodo res lahko dali vse znanje na razpolago razvijanju socialističnega kmetijskega gospodarstva. Pri tem ne mislim, da bi smeli kakorkoli popuščati raznim strokovnjakarskim tendencam, zlasti ekonomističnim tendencam po razvijanju velikih kmetijskih obratov za vsako ceno in zapostavljanju razvijanja socialistične zavesti tako preko povezovanja malega kmetijskega obrata s socialističnim gospodarstvom kot celotno. Prav pri kmetijskih strokovnjakih imamo opravka z mnogimi tendencami, ki kažejo na mehanizno in nepolitično gledanje na konkretne probleme v našem kmetijstvu. Vendar se mi zdi, da v kritiziranju naših strokovnjakov mnogokrat pretiravamo pri tem, ko jim očitamo takšno nepolitično in nesocialistično gledanje na vprašanja razvijanja proizvajalnih sil ter moramo predvsem pokazati, ne da bi pri tem seveda odstopali in popuščali tski nepolitični strokovnjakarski liniji, večjo širino in večji interes na tem, da pretignemo strokovno in znanstvene kadre k borbi za razvijanje naše kmetijske proizvodnje.

Borba proti klerikalnemu vplivu na vasi

Sprico borbe proti splošni kulturni zaostalosti naše vasi ter borbi za čim večjo kulturno prosvetno dejavnost na naši vasi, mislim, da se moramo posebej zavedati in konkretno proučevati možnosti, kako se boriti proti klerikalni politiki na naši vasi. To bomo pa lahko dosegli predvsem s tem, če bomo razvijali čim večjo aktivnost našega kulturno prosvetnega delovanja, če bomo čim bolj razbijali klerikalne tendence po monopolu v kulturno prosvetni dejavnosti na naši vasi. V zvezi s tem se moramo posebej zavedati dejstva, da je ravno v zadnjem času rimsko katoliška cerkev v borbi proti naši državi posebej jasno pokazala, da je prav to eno od bistvenih vprašanj, zaradi katerega vzdržuje govornice o preganjanju vere pri nas in zaradi česar potrebuje napetost med cerkvijo in socializmom v naši državi. Katoliška cerkev v zadnjem času zelo odločno postavlja, da je vprašanje sporazuma in ureditve odnosov med cerkvijo in državo, predvsem vprašanje vrnitve cerkvi njenih konfesionalnih šol in njenih verskih prosvetnih institucij, ki pa niso namenjene vzgoji duhovniškega naraščanja ampak vzgoji ljudstva v verskem duhu. Zahtevajo skrajna enakopravnost verske šole z našo splošno šolo, zahtevajo skrajna sprememba naše ustave in osnovnih principov socialistične družbe, ki si je ravno zadala za eno osnovnih svojih nalog osvoboditve šole, prosvete in kulturnega razvijanja ljudstva od kakršnihkoli verskih privilegijev in monopola.

V zvezi s splošnim kulturno prosvetnim delom na vasi, bomo morali razpravljati tudi o vprašanju našega splošnega šolstva na vasi in o vprašanju približevanja našega šolstva neposrednim potrebam našega kmečkega prebivalstva. Mislim, da smo v naših šolskih učnih načrtih sil preveč na linijo neke popolne enakosti oziroma podobnosti med šolami na vasi in v mestu ter moramo zaenkrat še vedno računati z specifičnimi potrebami,

ki jih ima naša vas. S temi specifičnimi potrebami bi morali računati v učnih programih in pri vzgojanju našega učiteljskega naraščanja za podeželsko šolstvo ter posebej razmišljati o njegovih nalogah pri konkretnem vzgojanju podeželskega prebivalstva in njegovem pripravljanju za delo v kmetijski proizvodnji. S tem seveda ne mislim, da bi na naši vasi morali razvijati neko šolstvo, ki bi bilo neka predpriljava za kmetijske srednje in višje strokovne šole, temveč mislim, da moramo ustvariti šolstvo, ki bo potrebam kmečkega prebivalstva bolj približno, zlasti pa šolstvo, ki bo bolj približno današnji stopnji kulturnega razvoja naše vasi in našega kmetijskega prebivalstva.

Ko govorimo o borbi proti kulturno prosvetni zaostalosti kmetijskega prebivalstva in naše vasi, mislim, da moramo posebej poudariti, v borbi proti klerikalnim tendencam kulturnega monopola na vasi, po tem, da s pomočjo cerkve in vere preprečimo kmetu, da bi se navzel naprednih idej in da bi zasledoval napredne duhove v naši družbi, borbi proti vrnitvi klerikalnim tendencam, oziroma opozoriti na potrebo preprečevanja, da bi se v tej borbi ponavljale napake, ki so bile pri nas v tej borbi doslej marsikdaj razmeroma oostne. Jasno moramo ločiti vero in versko delovanje cerkve od izkoriščanja vere in cerkve v politične, protisocialistične namene in to od vprašanja borbe cerkve za njene privilegije, ki si jih je pridobila v dobi fevdalizma in ki jih je stavila v službo kapitalizmu, katere pa danes mnogokrat ponujajo socializmu, če bi socializem napravil s cerkvijo nek kompromis. Do takega kompromisa, kakršnega je napravila fevdalna cerkev s kapitalizmom, do takega kompromisa s cerkvijo in socializmom ne more priti.

Naša zahteva je dosledna ločitev cerkve od države

Naša zahteva je dosledna ločitev cerkve od države, naša zahteva je, da se cerkve omejuje na izvrševanje svojih verskih dolžnosti, na vzgojanje vernikov v izvrševanju njihovih verskih dolžnosti, odločno pa moramo preprečiti vsako izkoriščanje verskih čustev in pripadnosti tej ali oni veri v protisocialistične namene in vsako izkoriščanje verskih čustev proti prodiranju svobodne misli, svobode resnične znanosti na vas ter proti prodiranju socialističnega šolstva na našo vas. To je naša zahteva v zvezi z našimi odnosi do vere in cerkve. Zdi se mi pa, da se v tej borbi pri nas mnogokrat greši in mnogokrat pozablja na to politično zahtevo in da se mnogokrat vprašanje vere, cerkve in duhovnika izenacuje z vprašanjem izkoriščanja vere, cerkve in duhovnika proti socializmu in da se zaradi tega mnogokrat že sami po sebi podvzemajo ukrepi proti veri in proti nekaterim duhovnikom. Takih pojavov ni veliko in moramo o teh pojavih govoriti samo kot o ekscesih. Vendar pa taki ekscesi obstojajo in ne govorim o njih zaradi potrebe po nekem sporazumu s cerkvijo, ampak govorim o njih zaradi potrebe po takšnem delovanju Socialistične zveze in takšne borbe na vasi, ki bo omogočila čim večjo aktivizacijo kmeta v borbi za socializem in ki bo preprečila, da bi mogli kdorkoli izkoriščati verska čustva v protisocialistične namene. S takim ekscesi se daje sovražnikom socializma možnost, da verska čustva izkoriščajo proti socializmu

in proti našim tendencam na vasi. Taki ekscesi spadajo v poglavje tistih ukrepov, o katerih govori Engels v Anti Dühringu, kjer pravi, da je vsako preganjanje najboljše sredstvo za razširjanje škodljivih prepričanj. Zavedati se moramo, da naša prepričanja niso škodljiva, temveč so izrazito napredna prepričanja, ki so v interesu kmeta ter nam jih zato kmetu ni treba vsiljevati, ki jih pa bomo uspeli dati kmetu samo, če jih bomo znali vsaditi našemu kmetu na osnovi svobodnega sprejemanja naših stališč. Vsako nasilno nastopanje proti veri ali cerkvi v kakršni koli obliki nam zaradi tega več škoduje, kakor koristi. To seveda nikakor ne pomeni, da bi smeli kakorkoli popuščati v borbi proti tisti reakcionarni duhovščini, ki danes se obstoja in ki še skuša izkoriščati vero in cerkev v borbi proti socializmu, ki še sledi načrtni politiki vatikanskih krogov v naši državi proti socializmu in načrtni politiki Vatikana in njegovih kvazov, da bi izkoristili vero in cerkev v protisocialistične namene. V zvezi s tem moramo posebej opozoriti na tisti del duhovščine, ki se je pri nas združila v Cirilmetodijskem društvu in na tisti del duhovščine, ki izven tega Cirilmetodijskega društva danes obseja klerikalizem ter klerikalne tendence in obseja izkoriščanje cerkve v politične namene ter se danes postavlja na stališče lojalnosti do socializma in naše ljudske oblasti. Takšna duhovščina, mislim da ne obstoji samo v vrstah CMD, ampak tudi izven njega, to pa zaradi preprostega dejstva, da to duhovščino Vatikana in visoka cerkevna hierarhija preganjata z vsemi silami in sredstvi, ki jih imata Vatikana in visoka cerkev-

na hierarhija v Jugoslaviji na razpolago ter imamo zaradi tega danes še velik del duhovščine, ki si še ne upa javno in jasno povedati svojega prepričanja v odnosu do socializma in do ljudske oblasti.

Mislim, da smo v borbi proti klerikalizmu in za odvajanje klerikalnih tendenc od vprašanj vere in izvrševanja verskih dolžnosti vernikov ter od vprašanj svobodnega delovanja cerkve, v kolikor deluje kot organizacija vernikov za izvrševanje verskih obredov, uspeli ločiti to vprašanje od vprašanja izkoriščanja cerkve in vere v politične namene in od vprašanja izkoriščanja duhovščine v protisocialistične namene. Danes imamo še velik del duhovščine, ki neče igrati vloge tistega župnika v Cankarjevem Kralju na Betajnovi, ki je hlapec izkoriščevalcer ter spekulantskih in protisocialističnih elementov na vasi, ki hočejo izkoristiti delovnega kmeta. To moramo v borbi proti političnemu izrazkom in proti političnemu izkoriščanju cerkve v reakcionarne namene upoštevati in računati s tem delstvom. Če s tem delstvom ne računamo, potem v naso škodo združujemo fronto cerkve in duhovščine proti socializmu brez vsake potrebe in otežujemo tudi tej pošteni duhovščini, da bi lahko uspevala v svoji borbi proti tendencam Vatikana in visoke cerkvene hierarhije v Jugoslaviji, da bi izkoristila cerkev in duhovščino v borbi proti socializmu.

Popolnoma jasno je, da bo borba za reakcionarnimi tendencami v cerkvenih vrstah še dolgo, kajti vse kaže, da je interes zunanjih sil, da čimbolj mobilizirajo in aktivizirajo cerkev v

Med razpravo

Jugoslaviji proti naši socialistični stvarnosti in to ne iz nekih principelnih razlogov, temveč predvsem zaradi tega, ker hočejo ustvarjati psihozo vojne, nerodov in negotovosti v notranjo moč in odpornosti nove Jugoslavije, ker hočejo slabiti vlogo Jugoslavije v današnjem svetu v borbi za socializem, mir in demokracijo. S to borbo bomo morali nadaljevati, vendar mislim, da je naloga Socialistične zveze, da tako kot moramo v celotni borbi za aktivizacijo kmeta za socializem iti na kvalitetnejše in višje oblike dela, tako moramo tudi v borbi proti izkoriščanju vere in cerkve v protisocialistične namene iskati kvalitetnejše in boljše oblike dela iskati take oblike borbe, ki ne bodo davale nobene možnosti našim sovražnikom, da bi zavajali poštene vernike predvsem v naši vasi proti socializmu in jih za-

vajali na pot odklanjanja socialističnega razvoja na vasi. Vs. to bo lahko v zvezi s tem, ki jih imate, služilo kot osnova za diskusijo o osnovnih nalogah socialistične zveze v naši borbi za razvijanje socializma na vasi, predvsem v borbi za večjo zavestno aktivizacijo kmeta v zavestni borbi za socializem, da se ne bi zadovoljevali samo s tem, da velik del kmečkega prebivalstva socializem tolerira, oziroma da v okviru socializma išče samo možnosti za svoje individualno razvijanje. Voditi moramo tako politiko, da bo individualni napredek delovnega kmeta vprašanje razvijanja socialističnih sil, da se bo zavedal, da je njegov individualni napredek odvisen od napredka socialističnih sil pri nas s plohi in od napredka socialističnih sil v kmetijski proizvodnji še posebej. (Ploskanje.)

Razprava v komisiji za kmetijstvo

Več pozornosti vzgoji in izobrazbi kmečkega človeka

Včeraj ob osmih zjutraj se je začelo v veliki filharmonični dvorani delo komisije za kmetijstvo, ki so mu prisostvovali tudi mnogi drugi delegati na kongresu. V delovno predsedstvo so bili izvoljeni Arvelj Viktor, Boris Kraigher, Hribar Janez, Fajfar Tone, Pirkovič Vilma, Kilmovec Franc in Simončič Franc.

Kot prvi se je v razpravi oglašil Berčič Miha iz okraja Ljubljana-okolica. Razpravljal je o kmetijstvu v tem okraju, zlasti o desetletnem perspektivnem načrtu za njegov razvoj, po katerem naj bi bilo investirano 1.165.000,00 dinarjev. Osnovna misel njegove razprave je bila ta, da bi bilo treba veliko večjo pozornost posvečati skrbi za vzgojo kmečkega človeka. Dejal je, da imamo pri nas za nekmečko prebivalstvo veliko število šol vseh vrst, za kmečko prebivalstvo pa imamo le peščico kmetijskih šol. Predlagal je, da se zato uvedejo za naše kmetijstvo kmetijsko-gospodarske šole, katerih posebej ne bi bilo obvezno v vseh krajih, kjer so za to objektivni pogoji. Šole naj bi trajale po tri leta, in sicer v zimskih mesecih. Kmetijsko-gospodarske šole naj postajajo temelj kmečke izobrazbe, ki naj nudijo kmečki mladini vse, kar rabi za svoj poklic. Tov. Berčič je podal tudi predlog za reorganizacijo splošnega šolstva na deželi, ki ne ustreza današnjim zahtevam.

Tov. Aksel Anton iz Mozirja je govoril o gospodarski zaostalosti hribovskih krajev v občini Mozirje. Dejal je, da bi morali hribovskim krajem v tej občini, ki so bili med vojno partizanski, posvečati večjo skrb, zlasti se, ker je v teh krajih veliko zanimanje za kulturno-prosvetno življenje, toda ni na razpolago zadostnih materialnih sredstev, da bi se lahko

ustreglo potrebam ljudi. Podčrtal je tudi potrebo, da se hribovski kraji posebej obravnava v gospodarskem pogledu v odnosu z nižinskimi, kjer so gospodarski pogoji veliko boljši. Splošni sklep njegove razprave je bil: več pozornosti komunalni izgradnji po deželja in hribovitim partizanskim krajem.

Tov. Petelin Andrej iz okraja Ljubljana-okolica je razpravljal o nekaterih vprašanjih kmetijskega združništva, o vprašanju šolstva na deželi in o borbi proti klerikalnemu vplivu na vasi.

Tov. Snuderl Maks je poudaril nekatere osnovne misli iz referata tov. Borisa Kraigherja. Ko je govoril o vprašanju združništva, je dejal, da je treba zadržati pogoje za gospodarski ukrepi in prepričevanju. Kritiziral je administrativni način ukinitve vinarskih združenj. Ko je govoril o pomenu demokratičnih organov ljudske oblasti za splošno kmetijstvo je poudaril, da se ljudje premalo poslužujejo teh demokratičnih organov. V svoji razpravi je tov. Snuderl med drugim tudi poudaril, da je med kmečkimi prebivalstvom treba odpraviti strah pred odvzemanjem zemlje. Ta strah in tam še obstoja je v njegovem mnenju mu je vzrok tudi dejstvo, da smo pri nas prepočeno uporabljali kazni odvzema zemlje, ki je potem pogosto oblažala neobdelana. Pri uporabljanju te kazni je priporočal večjo preudarnost.

Tov. Bogo Verdev iz Ljutomer je obravnaval pomen analize stanja, kakršno se sedaj že pojavlja glede na izvajanje uredbe o lastninskih odnosih in reorganizaciji zadruge. Ta analiza ni važna le za vodenje pravilne davčne politike, temveč tudi zaradi pravilnega reševanja vinarjskega vprašanja. Da bi omejočili pojave izkoriščanja, so v njihovem okraju ustanovili vinarjski sindikat, ki politično povezuje ljudi, ki bi utegnili postati žrtve izkoriščevalskih težej, razven tega pa kontrolira okraj oziroma občine sklepanje pogodb in njihovo izvajanje. Dalje je žigosal monopolizem v odkupovanju vina, se zavzemal za decentralizacijo tega odkupa in za to, da bi prišli rezultati konjunktura na tržišču v prid proizvajalcem in ne posrednikom.

O ljudsko-prosvetnih vprašanjih na vasi je nato zelo obširno govoril tovariš Janko Liška. Uvodoma se je dotaknil uspehov, ki so bili doseženi doslej v gradnji združnih in drugih prosvetnih domov, in potrebe, da kreditna skupnost te gradnje tudi v bodoče. Nato se je dlje zadržal pri metodah izobraževalnega dela. V pravkar minuli sezoni (1952/53) je bilo po naših vaseh 62 kmetijskih gospodarskih šol. Izobraževanju kmečkega ljudstva je koristilo tudi 77 centrov ljudskih univerz. Dalje je delovalo 5 enoletnih kmetijskih gospo-

darskih šol in nekaj sto izobraževalnih tečajev, republiška Zadrudna zveza pa je organizirala za združnike vrsto uspešnih seminarjev. Če upoštevamo še okrog 700 zdravstvenih tečajev in manjše število tečajev domače obrti, vidimo, da so razne oblike izobraževalnega dela v minulih sezonah zajele 25.000 kmečke mladine.

V nadaljevanju je tov. Liška ugotovil, da kaže ženska mladina na vasi precej več smisla za izobraževanje, kakor fantje. To ima svoj razlog v dejstvu, da tečajji vsebinsko niso bili za fante privlačni, kakor tudi v tem, da je ljudska tehnika — na šolah prevladujejo učiteljice — pravzaprav odpovedala. Zanimivo je tudi, da obiskujejo otroci privatnih kmetov tečaje rajši, kakor otroci članov kmečkih delovnih združenj. To nam pove, da se delovne, pa tudi splošne kmetijske zadruge, doslej niso dovolj zavedale dolžnosti, ki jih imajo do pošolskega izobraževanja ljudi na vasi. Dejal je, da morajo priti zadruge, pa tudi množične organizacije na vasi do tega, da bodo redno, ne kampanjsko, materialno podpirale izobraževalno prizadevanje, ki mora postati stalna oblika dela Socialistične zveze. Zavzel se je tudi za revizijo učnih načrtov v osnovnih šolah in za to, da posvetijo prosvetni faktorji več skrbi ponazorilnim sredstvom.

S tem v zvezi je predvsem omenil pomanjkanje poučnih filmov na ozki trak, ki jih naše ljudstvo na deželi najbolj pogreša. Končno je tov. Liška dejal, da je treba spremeniti naš odnos do kmetov, saj ogromna večina jih dela in kot take jih je treba spoštovati. Za socializem in Socialistično zvezo so pozitivni vsi, ki živijo od dela, škodljivi in sovražni pa ljudje, ki hočejo živeti od špekulacij, pa naj so kdor koli.

Tov. Mile Vižintin iz Gorice se je zavzemal za ustanovitev nekakega agrotehničnega urada, ki bi analiziral rezultate posvetovanj z zadržniki in nezadržniki glede na potrebo, da se dvigne kmetijska proizvodnja, in ki bi pomagal sestavljati obrisne načrte za nadaljnji razvoj proizvajalnih sil na vasi. Dejal je tudi, da bi bilo potrebno ustanoviti, če je to mogoče, posebne zadruške banke, ki bi financirale melioracije, namakanje in podobne.

Tov. Franc Popit iz Kranja je omenil potrebo, širiti med ljudstvom na vasi zavest, da se Socialistična zveza bori tako za kmeta kakor za delavca. Res pa je, da sodijo naši ljudje vsakogar po tem, kar dela, in ne po njegovih besedah. Zato je naloga naših vodilnih ljudi v občinskih odborih Socialistične zveze, da dokažejo svoje pozitivne do-

bre besede tudi z rezultati dobrega gospodarjenja.

Tov. Vanek Šiflar iz Ljutomer je na konkretnih primerih grajal špekulacijo trgovine na vasi in slab vpliv nakupovalcev raznih podjetij na poslovno ali gospodarsko moralo naših kmetov. Dejal je, da bi morala Socialistična zveza postati iniciator pravnih predpisov, ne pa, da pasivno čaka, dokler si jih nekdaj zgornj slabo ali dobro zamisli. Glede demokratičnosti v zdruhu je žigosal posebno obliko birokratizma, ki se kaže v tem, da postajajo ponekod posledovje sprico nedelavnosti upravnih odborov splošnih kmetijskih združenj pod plaščem zadruge trgovci za svoj račun. Predlagal je, da Socialistična zveza od časa razpravlja o delu upravnih odborov združenj in tako pomaga odpraviti te nezdrave pojave.

Tov. Vilma Pirkovič je v razpravi govorila predvsem o desetletnem planu kmetijstva. Dotaknila se je tudi vprašanja kmečke žene, glede katere je dejala, da se premalo prosvetljuje. Od vseh kmečkih proizvajalcev je v Sloveniji 58% žena. Podčrtala je, da je izobrazba kmečkih žena preveč enostranska zgolj za namene gospodinjstva, premalo pa za kmetijsko proizvodnjo.

Tov. Franc Svetek je poudaril, da bi morala Socialistična zveza delovnega ljudstva sproti proučevati najbolj pereča vprašanja, ki se pojavljajo v našem družbenem življenju.

Tov. Gričar je govoril o vzgojnem delu Socialistične zveze na vasi. Dejal je, da bo socialistično zavest pri ljudeh treba vzgajati z osvetljevanjem konkretnih primerov, kjer so krišeni socialistični principi.

Nadaljevanje razprave o nalogah ZSDL Slovenije v družbenem upravljanju in vlogi na vasi bomo objavili v jutrišnji številki.

O IZPLAČILU ZASLUŽKOV ZA APRIL

Ker večina podjetij iz tehničnih razlogov ne bo mogla pravočasno obračunati plačilnega sklada po predpisih nove uredbe o davku na plačilni sklad (Uradni list FLRJ št. 17-53), bo Narodna banka FLRJ, da bi omogočila pravočasno izplačilo zaslužkov za mesec april, začasno izplačala plačilni sklad gospodarskim organizacijam za mesec april tako, kakor ga je izplačala prvo tri mesece letos.

Povprečni plačilni sklad in davek na plačilni sklad za april po novi uredbi o davku na plačilni sklad bo banka obračunala ob obračunu plačilnega sklada za mesec maj 1953.

Iz državnega sekretariata za gospodarstvo FLRJ 25. aprila 1953

Delegat iz Zerjava pri črni Vinke Piskner beleži važne vprašanja, o katerih bo razpravljalo

ZASEDANJE EKONOMSKO-SOCIALNEGA SVETA

Pomembna zmaga v korist nerazvitih dežel

Soglasno sprejeta resolucija sedmih držav o industrializaciji tehnično nerazvitih dežel — Izjava jugoslovanskega delegata Mat esa o sprejemu nekaterih azijskih držav v Ekonomsko komisijo za Azijo in Daljni vzhod

New York, 26. apr. (Tanjug). Ekonomsko-socialni svet je v nadaljevanju razpravljanja o vprašanju industrializacije tehnično nerazvitih držav soglasno sprejel resolucijo 7 držav: Argentine, Egipta, Filipinov, Indije, Jugoslavije, Urugvaja in Venezuele. Resolucija zahteva, da sekretariat OZN izdela elaborat o problemu industrializacije nerazvitih dežel, ki bo predloženo rednemu zasedanju Ekonomsko-socialnega sveta. Prav tako zahteva od sekretariata, da pripravi podrobno bibliografijo o tem vprašanju, kar bi v naslednjih letih omogočilo proučevanje tega vprašanja.

vrstil rezultat enotnega stališta vseh malih dežel. V nadaljevanju zasedanja je Ekonomsko-socialni svet razpravljaj o poročilu ekonomske komisije OZN za Azijo in Daljni vzhod. Komisija je med drugim predložila, naj se v komisijo sprejme kot polno-pravne članice Kambodža, Laos, Vietnam, Nepal, Japonsko, Ceylon in Južno Korejo.

Jugoslovanski delegat Leo Mates je med razpravljanjem izjavil, da je vprašanje sprejema teh dežel v članstvo Ekonomske komisije OZN za Azijo in Daljni vzhod mnogo širše, kakor se ga obravnava pred Ekonomsko-socialnim svetom.

»Gre za vprašanje univerzalnosti Združenih držav — je rekel jugoslovanski delegat, — in Jugoslavija meni, da se vprašanje članstva teh dežel ne more reševati v Ekonomsko-socialnem svetu, dokler ne postanejo članice OZN, ker bi to ustvarilo precedent za članstvo teh dežel v drugih regionalnih komisijah.«

Leo Mates je dalje poudaril, da Jugoslavija meni, da je razlika med Japonsko in nekaterimi drugimi državami, za katere ni gotova, da so samostojne.

Med razpravo je govoril tudi delegat Indije, ki je poudaril, da predvsem smatra kot nelogično, da se kot nujno postavlja vprašanje sprejema nekaterih

malih držav, ki imajo vse skupaj komaj nekaj milijonov prebivalcev, ko pa vprašanje predstavnika Kitajske še ni rešeno. Poudaril je pa, da s postavljanjem vprašanja predstavnika Kitajske v ekonomski komisiji za Azijo in Daljni vzhod noče sprožiti političnih vprašanj, ki so s tem povezana.

V nadaljevanju razpravljanja je prišlo do ostrega spora med delegati Sovjetske zveze in delegati ZDA in Francije. V daljšem razgovoru je sovjetski delegat obtožil ameriškega delegata, da s postavljanjem vprašanja sprejema omenjenih dežel ponovno peha Združene narode v položaj spora, v katerem so bile pred dvema mesecema. V krogih delegacij na tem zasedanju Ekonomsko-socialnega sveta se poudarja, da je sovjetski delegat s to svojo izjavo dejansko priznal, da je Sovjetska zveza vedno imela linije izklopa v organih OZN ozračje hladne vojne.

POGAJANJA V PAN MUN JOMU

Prvi sestanek ni prinesel nobenega uspeha

Izjave generala Harrisona — Kitajsko-severnokorejska delegacija predložila predlog s šestimi točkami, ki je po izjavi Harrisona nesprejemljiv

Pan Mun Jom, 26. apr. (Reuter). Po šestih mesecih prekinitve so danes zapela pogajanja o premirju med glavnimi delegacijami vojskujočih se strank v Koreji. Delegacija Združenega poveljstva vojsk generala William Harrisona, kitajsko-severnokorejsko delegacijo pa general Nam Il. Delegacije so takoj pričele razgovore o vprašanju repatriacije ujetnikov, ki je bilo glavni vzrok prekinitve pogajanj. Kakor je znano, je prišlo do obnove pogajanj po nenadni privolitvi Kitajcev in Severnokorejcev na zamenjavo bolnih in ranjenih ujetnikov ter na načelo prostovoljnosti, ki je bilo upoštevano pri tej zamenjavi. Pogajanja so bila po 50-minutnem razpravljanju odložena na popoldne. Delegacija Združenega poveljstva je zahtevala preložitve pogajanj na jutrišnji dan, vendar pa so se nato sporazumeli še za popoldanski sestanek.

V zvezi z današnjimi razgovori je šef delegacij Združenega poveljstva general Harrison izjavil, da se kitajsko-severnokorejska delegacija ni strinjala z nobenimi vprašanji, o katerih so se razgovarjali. Po njegovih besedah so dali kitajsko-severnokorejski delegati nekatere sovražne izjave glede določitve Svíce kot nevtralne dežele, v kateri bi naselili ujetnike, ki ne žele biti repatriirani. Glede ostalih točk, o katerih so danes razpravljali, je Harrison izjavil, da je dala kitajsko-severnokorejska delegacija take odgovore, ki niso sprejemljivi in jih ni mogoče smatrati za razumne in niti konstruktivne predloge.

Iz kitajsko-severnokorejskih virov pa se je zvedelo, da so njihovi delegati predložili predlog s 6 točkami. Po tem

predlogu bi dva meseca po podpisu premirja obe vojskujoci se stranki izvršili repatriacijo tistih ujetnikov, ki se žele vrniti domov. Mesec dni na to bi obe stranki poslali preostale vojne ujetnike v neko nevtralnno deželo, za katero bi se predhodno sporazumeli. Šest mesecev po prihodu ujetnikov v nevtralnno državo bi imeli vojskujoci se stranki pravico, da pošljeta svoje osebe v to državo, da ujetnikom obrazložijo vprašanja v zvezi z njihovo vrnitvijo v domovino. V istem roku, t. j. 6 mesecev po prihodu v nevtralnno državo, bi ta država morala onim ujetnikom, ki bi zahtevali repatriacijo, to omogočiti. O usodi tistih ujetnikov, ki bi se ne hoteli vrniti še po tem roku, bi sklepala politična konferenca, na kateri bi se razpravljalo o vseh vprašanjih v zvezi z mirom na Koreji. Vse stroške prevoza in bivanja vojnih ujetnikov v nevtralni državi bi nosila država, kateri pripadajo.

Naslednji sestanek delegacij bo jutri popoldne.

Zamenjava bolnih vojnih ujetnikov končana

Pan Mun Jom, 26 aprila (Reuter). Kitajsko-severnokorejska delegacija je sporočila, da je danes izročila zadnjo skupino bolnih vojnih ujetnikov. V tej skupini je bilo 71 Južnih Korejcev in 13 Američanov. Skupno je bilo izročenih 684 ujetnikov, t. j. 17 več kakor je bilo predvideno po sporazumu. Predstavniki Združenega poveljstva so izjavili, da bodo jutri izročili severnokorejski delegaciji še 500 bolnih in ranjenih ujetnikov. Precejšnje iznenadenje je povzročilo dejstvo, da so bili v skupini ujetnikov, ki so jih izročili Severni Korejci, nekateri popolnoma zdravi.

Predlogi za poslovanje posebnega fonda OZN

za pomoč slabo razvitim deželam

New York, 26. aprila (AFP-UP) Nocoj je bilo objavljeno poročilo odbora deveterice, katerega je imenoval generalni sekretar OZN na osnovi sklepa Ekonomsko-socialnega sveta za izdelavo podrobnega načrta o funkcioniranju posebnega fonda Združenih narodov za dajanje pomoči in dolgoročnih posojil z nizkimi obrestmi nerazvitim deželam za njihov gospodarski razvoj. Odbor je izdelal 88 konkretnih priporočil, o katerih bo razpravljala Ekonomsko-socialni svet na svojem VI. zasedanju, ki se bo začelo 30. junija v Zenevi. O predlogu bo kasneje razpravljala tudi Generalna skupščina, ki bo tudi odločila, kdaj se bo začel ustvarjati ta fond.

Odbor deveterice predlaga, naj posebni fond prične svoje delo s prostovoljnimi prispevki vlad najmanj 30 dežel. Kot finančno osnovo postavlja minimum 250 milijonov dolarjev. Vlade naj se v začetku obvezujejo na dveletni prispevek, kasneje pa naj prispevek vsako leto obnavljajo. Predvideva se tudi,

naj posebni fond sprejema tudi nevladne in privatne prispevke. V tem poročilu se dalje predlaga, da mora biti dežela, ki želi sprejeti pomoč, članica fonda ne glede na to, ali je članica Združenih narodov ali ni, le da se strinja s politiko Združenih narodov in da je pripravljena dati svoje prispevke. Vlade, ki bodo sprejemale pomoč fonda, morajo stremeti za uspešnim izkoriščanjem svojih notranjih in zunanjih virov v korist svojega gospodarskega razvoja. Posojila fonda morajo biti bolj liberalna kakor so najboljši obstoječi pogoji, tako komercialnih posojil kakor tudi posojil Mednarodne banke.

V predlogu o delu organizacije fonda se posebej poudarja, da ne sme služiti kot sredstvo za tuje gospodarstvo ali politično vmešavanje in notranje zadeve dežel, ki prejema pomoč. Pri proučevanju potreb za dajanje pomoči fond ne sme delati nikakih političnih diskriminacij. Delovanje fonda OZN bo stremelo predvsem za tem, da se z gospodarskim razvojem dvigne življenjski standard prebivalstva.

V krogih Združenih narodov se smatra, da je to poročilo pomemben doprinos k ustvarjanju ideje o dajanju finančne pomoči slabo razvitim deželam potom OZN.

Laburistična stranka za nacionalizacijo neobdelane zemlje

Politični program stranke bo objavljen junija

London, 26. aprila. (Tanjug). Konferenca izvršnega odbora laburistične stranke, ki se je začela v soboto, in na kateri so proučili načrt političnega programa stranke, poteka zelo mirno in brez sporov. Izvršni odbor je včeraj proučil vprašanje nadaljnje nacionalizacije industrije in problema poljedelstva, tako da sta za današnjo in jutrišnjo sejo ostali le dve vprašanji, in to vprašanje socialne in zunanje politike. Včeraj je med razpravljanjem govoril vodja stranke Clement Attlee, ki je po operaciji prvič zopet nastopil. Glede nacionalizacije se je, kakor kaže, izvršni odbor strinjaj s predlogom, da se gotove veje kemične industrije postavijo pod kontrolo države, podrobnosti o tem sklepu niso znane. Prav tako je bil sprejet tudi sklep, da se nacionalizira del neobdelane zemlje in da se to razdeli poljedelskim delavcem. Predlog o nacionalizaciji ob-

delane zemlje je bil zaenkrat zavrnjen. Pričakuje se, da bo politični program laburistične stranke objavljen v juniju, ko ga bo predhodno še enkrat proučil odbor stranke.

Zasedanje NATO končano

Pariz, 26. aprila (AFP). V Parizu je bilo objavljeno poročilo Sveta Atlantskega pakta, katerega zasedanje je bilo danes končano. Sprejet je bil dokončni vojaški program za 1953. leto in začasni program za prihodnje leto. Odločeno je bilo, da bodo poleg ključitve grških in turških sil znatno povečani kontingenti, ki so dodeljeni vrhovnemu poveljstvu sil Atlantskega pakta. Dosežen je bil sporazum glede financiranja nove transe programa za zgraditev vojaških naprav v znesku 76 milijard frankov.

V krogih opazovalcev, ki so sledili zasedanju Sveta Atlantskega pakta, prevladuje mnenje, da je minister za zunanje zadeve Dulles razočaral vse one, ki so upali, da bodo njegove obljube »mnogega ameriškega stališča do oboje Zahoda, pomembne pripravljeno za dolgoročni program vojne pomoči. Prav tako se poudarja, da se Svet ni mogel sestati v slabšem času, vsaj kar se tiče evropske armade.

Šef teheranske policije ubit

Teheran, 26. apr. (AFP) V planinah, 30 km od Teherana, so danes našli truplo izginelega šefa teheranske policije generala Afsartusa. Bil je preboden z nožem na več mestih in zadavljen s svojim pasom. Morilci zaenkrat še niso odkriti.

Brzjavka predsednika Körnerja maršalu Titu

Beograd, 26. apr. (Tanjug). Predsednik Avstrijske republike Theodor Körner je odgovoril predsedniku Titu na čestitke ob 80-letnici rojstva z naslednjim brzjavko:

»Njegovi ekselenci, gospodu Josipu Brozu Titu, predsedniku FLRJ. Zelo sem ganjen ob ljubeznivih željah, ki ste mi jih poslali ob moji 80-letnici. Prosim Vašo ekscelenco, da sprejme izrazje moje najgloblje hvaležnosti.«

Izglej za rešitev spora Mosadik — šah

Teheran, 26. aprila (UP). Vršilec dolžnosti ministra dvora Abdul Hasam Amiri je danes izjavil novinarjem, da so odstranjena vsa glavna nasprotja med šahom in predsednikom vlade Mosadikom. Dejal je, da se bosta šah in Mosadik verjetno kmalu sestala. Amiri je dalje izjavil, da je bila imenovana petčlanska komisija, ki bo nadzorovala izdatke dvora.

Tržaški Slovenci so proslavili obletnico ustanovitve OF

Iredentistično izzivanje v ribiškem naselju »San Marco« — Velik uspeh gostovanja slovenskega okteta v Trstu

Trst, 26. apr. (Tanjug). Na sedežu glavnega odbora Osvobodilne fronte slovenskega naroda za STO so sinoči slovesno proslavili obletnico ustanovitve Osvobodilne fronte. Na proslavi je govoril podpredsednik tržaške OF dr. Jože Dekleva, ki je poudaril, da morajo Slovenci, ki žive izven svoje domovine, nadaljevati z ostro borbo za svoj narodni in socialni obstoj, za enakopravnost in najosnovnejše pravice, katere jim odrekajo, čeprav so zagotovljene v mirovni pogodbi. Po govoru dr. Dekleve je bil krajši kulturni program.

ponovil svoj program narodnih in umetniških pesmi v Nabražini.

V ribiškem naselju »San Marco, ki je bilo preteklo leto zgrajeno na ozemlju devinsko-nabražinske občine brez dovoljenja občinskih oblasti s sredstvi italijanske vlade, je bila včeraj iredentistična slovesnost. Ob tej priložnosti so naselju izročili zastavo sv. Marka, ki je simbol italijanskega prodiranja na slovensko ozemlje. Zastavo so izročili predstavniki tako imenovanega Sveta istrskih občin, begunske organizacije, katere naloga je razpihovanje narodnostne mrznice in sovražstva proti Jugoslaviji.

Ribiško naselje, ki je bilo zgrajeno v okviru kolonizacije slovenske obale okrog Trsta, nima nobenih pogojev za samostojni obstoj in se vzdržuje v s sredstvi, ki mu jih daje italijanska vlada.

PO SLEDOVIH RIMSKE VOLKULJE

Ob devetih zvečer je stražo pred Roattovimi vratji zamenjal karabinjer Evangelista Filippini. Čez pol ure sta žena Ines in podpolkovnik Ferrazzi zapustila sobo.

Nekaj minut pozneje veli Roatta stražarju: »Napravimo nekaj korakov! S kratkimi: »Da, ekscelenci! karabinjer pohlevno stedi imenitnemu jetniku. Z rokami na hrbtu Roatta nemarno krene po hodniku in, kakor da se je nečesa spomnil, stopi v sobo majorja Rossija. Karabinjer ostane spoštljivo zunaj.

Mine zopet nekaj trenutkov. Major Rossi, ki se je v nekem čudnih okoliščinah prav tiste dni »zdravile v bolnišnici »Virgilio«, stopi iz sobe in zgine v dolgem hodniku. Če bi karabinjer pogledal za njim, bi videl, da je odprl železna vrata, ki v širokem hodniku drže iz bolnišnice v licej, in se nato zopet vrnil v sobo.

General Roatta je s karabinjerjem nadaljeval svoj pozni sprehod po hodniku.

Nenadoma ugasne luč. Ko zopet zagori, stoji sredi hodnika karabinjer Filippini sam in neumno suče glavo na vse strani.

Alarm! Karabinjerji teko na vse strani; stikajo z žepnimi svetilkami po temnih kotih in okoli voglov hiše. Edina priča, kip antičnega pesnika Vergila, konspirativno molči.

V bolnišnico prihitel kapetan Geniola. Ukaže zapreti karabi-

njerja Filippinija, majorja Rossija in deseterja Moracchina, ki je hranil ključke tistih vrat, skozi katera je Roatta utekel.

Prav kapetan Geniola je Roatta še nedavno tekel skoraj užaljen vzkliznil: »Čemu toliko varnostnih ukrepov? Dajem vam častno oficirsko besedo, da ne bom nikoli pobegnil!«

Na starem smetišču, ob kamniti ograji, odkrijejo sveže stopinje. Onkraj zidu se sledovi cepijo na vse strani. Neke priča je videla skrivnostno avtobomil, ki je najbrž čakal Roatto; nekdo drugi zopet generala samega, ko je hitel po nabrežju Tibere; tretji je zagotavljal, da je beguna čakal na reki čoln, ki je naglo izginil v temo.

Se tisto noč so aretirali tudi Roattovo ženo, podpolkovnika Ferrazzija, nekega častnika Salvija, čigar žena je služila v Roattovi hiši, in še več drugih častnikov in karabinjerjev.

Pozneje so se častniškarij poročevalci spomnili okoliščine, da Roattova žena, ki s svojima kratkovidnima sestrama, sivolasi očetom zdravnikom Mancinijem, in podpolkovnikom Ferrazzijem, ni zamudila nobene ure na sodišču, zadnji teden pred begom sploh ni hodila več k razpravam. Sama je razširila govorice, da je šla v Arpino po sina Sergija, ki je tam študiral na liceju. Izkazalo pa se je, da je v soboto, 3. marca, torej dan pred begom, bila v Rimu in v družbi podpolkovnika Ferrazzija prodala na centralni pošti paket državnih vrednostnih papirjev ter dobila zanje sto osemnajst tisoč lir. General Roatta pa je bil prav tisto soboto nenavadno vznemirjen in hkrati dobre volje, mnogo tičal pri »bolnem« majorju Rossiju in palil neko svojo pošto.

V ponedeljek, 5. marca, je novica o begu zločinca Roatte kot nagel piš od Tibere na vse strani zajela Rim in tudi vso deželo. Množice, ki so že doslej z očitno nejevoljo spremljale »karne-

valsko burko« pred sodiščem, so se vznemirile. Krivci sede na najvišjih mestih, o tem ni dvoma; so v vladi, v vojski, na sodišču samem, kjer je celo čiščenje države v rokah starih Mussolinijevih ljudi.« Z aretacijami desetorice karabinjerjev in nižjih častnikov hočejo prikriti občo gnilobo v državi.

Ze v terek se je zgrnilo v stari kolosej dvajset tisoč razjarjenih Rimljanov ter razočaranih množic iz gladnih in jetičnih predmestij, izpod Monte Maria, z Ostijske in Tiburtinske ceste. Med ognjevitimi govori akcionošev, socialistov in komunistov je napeto ozračje med antičnimi židovi trepetalo od klincev zoper znova vstajajoči fašizem. »Kaznujte krivce! Vlada naj odstopi!«, je odmevalo od sivih sten in skozi močene starodavne oboke butalo na ceste.

Grozljivo hrumeča reka je z rdečimi zastavami in napisy na drogovih vdrla na ulice. Med ogorčenimi klinci: »Smrt izdajalcem! Proč z monarhijo! Proč s kraljevo kliko!« se je brezoblična človeška gmota valila na savojški Kvirinal.

Pred kraljevim dvorcem so demonstranti naleteli na živo steno karabinjerjev s pripravljenimi puškami. Množica je poskušala vdreti v palačo. Nekaj se jih je prebilo. Na balkonu kraljeve palače je zavihrala rdeča zastava.

Takrat počí bomba, nato druga, tretja; vmes ogenj iz pušk. Kriki ranjencev; uplah poguma; zmeda; umik v neredu, kakor bi se valovi razbili ob čerih in nemočni padali nazaj v morje.

V začetku januarja 1945 so v Rimu aretirali starega fašista, uradnika političnega urada Centralne kvesture, Antonia Colasurda, ki je opravljal zvezo z visokim komisarjem za kaznovanje fašističnih zločincev. »Risorgimento Liberale« je 6. januarja 1945 k temu pikro pripomnila: »Včeraj čistilec, danes sam očiščen.«

Dnevne vesti

Podjetja, inženirji, kemiki, tehnični, komercialisti izdel je Kemijski strokovni priročnik za leto 1953. Naročite ga pri Slovenskem kemijskem društvu, Ljubljana, Gosposka ulica 13a, telefon 20-880. 2577-d. Sveže skuše in druge morske ribe danes v ribarnici.

GLEDALIŠČE

Ponedeljek, 27. ob 20: Miller »Smrt trgovaškega potnika«. Za delegate kongresa OF-SZDL. Nekaj vstopnic bo verjetno v prodaji v ponedeljek med 16. in 18. uro v Operi in pred pričetkom predstave v Drami.

Torek, 28. ob 20: Linhart »Matiček se ženit«. Abonma red E. (Matiček — Lojze Rozman). Sreda, 29. ob 20: Shaw »Pygmalion«. (Higgins) — Stane Potokar, Abonma red D.

OPERA

Ponedeljek, 27. ob 20: Delibes »Coppelia«. Balet. Za delegate kongresa OF-SZDL Slovenije. Nekaj vstopnic bo verjetno v prodaji v ponedeljek med 16. in 18. uro in pred pričetkom predstave v Operi.

Torek, 28. ob 20: Puccini »Madame Butterfly«. Abonma red A.

Sreda, 29. ob 20: Gotovac »Ero z onega sveta«. Abonma red F.

KONCERTI

IX. abonmajski koncert za abonma B je danes ob 20.15 v Filharmoniji. Dirigent Samo Hubad, solist prof. Anton Trost. Spored: Mozart uvertura, Brahms Klavirski koncert v d molu, Ramovš — Simfonietta, Dukas — Crasolec.

PREDAVANJA

Gospodinje! Vabimo vse udeležene. ke ciklusa predavanj »Kako sodobna tehnika olajšuje delo v gospodinjstvu na razgovor glede izvedbe predlogov za izboljšanje gospodinj-

skega dela, ki so jih nakazali predavatelj. Razgovor bo na Resnijski cesti 9 soba 31.

RADIO

SPORED ZA PONEDELJEK
Poročila: 5.30, 6.30, 12.30, 15.00, 17.00 in 22.00. — 12.00 Popoldanski koncert. 13.30 Slovenski pregled. 14.00 do 14.10 Okno v svet. 15.15 Repor-taža s IV. kongresa OF — Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. 15.40 M. Bravničar: Kralj Matjaž in F. Bernard: Bilecanka. 16.00 Melodije iz oper Smetane, Dvořaka in Čajkovskega. 17.10 Izgra orkester Radia Ljubljana p. v. Mata Skoblarja. 17.45 Tečaj francoskega jezika — 65. lekcija. 18.30 Jezikovni pogovori. 18.40 Poje zbor Slovaške filharmonije p. v. Rada Simončiča. 19.30 Radijski dnevnik. 20.00 Javna oddaja za delovni kolektiv tovarne enajstih posede v Celju. 21.00 Glasbena kultura narodov Jugoslavije — 22. oddaja Odmeri romantike v srbski glasbi. 22.15 Repor-taža s IV. kongresa OF — Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije. 23.00—24.00 Oddaja Radia Jugoslavija za tujino na valovi 32.1 m (prenos iz Zagreba).

UMRLI

Umrla je po kratki mučni bolezni naša preljuba teta SCHWENTNER SLAVA, vdova po knjigotvrcu. Pogreb nepoznane bo v torek, 28. aprila, ob 16. uri iz Nikolajevske miske vžeče na Žalah. — Zalujčke sorodstvo — Ljubljana, Vrnsko 25. aprila 1953.

Po daljšem trpljenju na je zapustil za vedno naš predobri, srčno ljubljeni soprog, oče, dedek, brat, tast in svak ERIC ZEMLJIC, vlogradnik. Pogreb bo v ponedeljek, dne 27. t. m., ob pol 16. uri izpred župnijske cerkve v Ljutomeru. — Zalujčki: žena Irma, hči Elvira por. Damaska, sinova Miran in Rene, vnukična Nives, zat. dr. Miša Damaska in ostalo sorodstvo.

Po kratki in mučni bolezni je zapustila dobro ženo in skrbna mati Lina Staričeva. Pogreb bo v torek popoldan, — Zalujčki: mož Jože, hčerka Martina z družino in ostalo sorodstvo.

VREME

Pretežno lepo vreme z delno oblačnostjo. Temperatura od 2 stopinj do 22 stopinj.

NA VRHU NI SPREMEMBE

Državno prvenstvo v nogometu prehaja v zadnjo fazo, ki utegne biti, sodeč po nedeljskih rezultatih, do zaključnega kola nadvse dramatična. To slutnjo potrjuje že sama lestvica, na vrhu katere so zdaj le še trije kandidati za najvišji naslov, kajti četrti pretendent BSK je po večeršnjem porazu v Sko-

Rezultati XVIII. kola

Skopje: VARDAR : BSK 2:1 (2:1)
Beograd: CRV. ZVEZDA : DINAMO 3:0 (3:0)
Zagreb: ZAGREB : VE LEŽ 3:3 (2:2)
LOKOMOTIV A : SARAJEVO 2:1 (2:1)
Novi Sad: VOJVODINA A : HAJDUK 1:2 (0:1)

plju izgubil domala vse upanje za to mesto. Po računih bo končna odločitev, komu bo vjna sreča obesila lovorjev venec okoli vratu, padla v Beogradu. Se bolj zagrizana borba pa se bjeie med enajstoricami spodnjeja dela lestvice, kjer je že nekakaj časa tudj nekakaj veliki Dinamo. Velež, ki z zapечатeno usodo brez moči leži na repku,

je jel zdaj kar krepko brcati okrog sebe in povzročiti huđe skrbj svojim najbližjim — kandidatom za slovo iz lige. Velik naskok je napravila Lokomotiva, ki bo v jutrišnjih zaostali tekmi z Veležem v Zagrebu po vsej verjetnosti potrdila svoj priporjen sloves in zavajanja vredno visoko mesto v lestvici.

Veleslalom na Zelenici

Tržič, 26. aprila. Danes je bil na Zelenici v prirediteljskih smučarjev že četrta tradicionalna veleslalom na 800 m dolgi progi s 48 vrati. Vremske in snežne razmere so bile prav dobre in tudi udeležba je bila zelo lepa. saj je nastopilo vsega 33 tekmovalcev. Zelo ogorčena je bila posebno borba med člani, kjer so se morali gostje iz Avstrije zadovoljiti s slabšimi mesti. Svojo kakovost je to pot še enkrat potrdil Tine Mulej. Rezultati so tle:

1. Tine Mulej 1:58.2, 2. Janko Stefa 1:59.2, 3. in 4. Peter Križal in Slavko Lukanc (vsli SK Ljubel) 2:06. 5. Herbert Eder (Badgastein) 2:07. 6. Janko Krmelj (Lj.). 7. Damjan Hladnik, 8. Jože Iljica (oba Enotnost) itd. Med članicami je zmagala Slavka Zupančič (Udruga Kranj) z 1:44.2 naslednji dve mesti na sta zasedli Loža Praček in Lušček. Med mladinci je zmagal Ciril Frantar s časom 2:21.3.

Atleti so začeli sezono

Maribor, 26. apr. V Mariboru je bil danes prvi atletski miting letošnje sezone, na katerem je nastopilo nad 150 atletov in atletinj celjskega Kladivarja in domačih društev Branika in Zelezničarja. Prireditelj je brezhibno pripravil Zelezničar. Na tekmovalju je Slammikova (KL) postavila novo jugoslov. rekord v teku na 600 m s časom 1:43.2. Med mladinci D pa je Gajšek (KL) pretekel 1000 m v času 2:58.8, ter s tem izboljšal slovenski rekord. Pred malostvilno publiko so zmagali:

100 m — mladinci D: Videtič (K) 12.2; mladinci C: Čelik (K) 12.9; člani: Lorger (K) 11.5; članice: Bevc (K) 13.6; 60 m — mladinci: Bajželj (Z) 8.5; članice: Knez (Z) 8.4; krogla — člani: Golc (K) 14.8; mladinci: Godec (K) 13.35; članice: Celestnik (K) 10.73; mladinci: Črešnjavec (Z) 11.65; višina — člani:

nice: I. Knez (K) 141; mladinke: Tončič (K) 120; člani: Debeljak (K) 168; mladinci: Kovac (K) 168; člani: Glanice: Benče (B) 30.42; mladinci: Topolovec (B) 24.26; člani: Golc (K) 43.34; mladinci: Lastič (B) 33.84; 1000 m — mladinci C: Jezovnik (K) 2:53.2; mladinci D: Gajšek (K) 2:38.8; člani: Kralj (Z) 2:39.0 (mar. rekord); 400 m — člani: Zupančič (K) 50.8; 300 m — mladinci C: Videtič (K) 38.6; mladinci D: Čajtnik (K) 38.8; 3000 m — člani: Vipotnik (K) 8:39; 600 m — članice: Belaj (K) 1:46.8; mladinke: Slammik (K) 1:43.2 (nov jug. rekord); kopje — člani: Debeljak (K) 43.21; mladinci: Črešnjak (Z) 43.53; daljina — članice: Knez (Z) 41.6; 4.52; mladinke: Bajželj (Z) 41.6; člani: Zagorc (K) 6.12; 4 x 100 metrov — mladinci C: Kladivar 47.1; člani: Kladivar 44.6; članice: Črešnjavec (Z) 11.65; višina — člani:

dinci C: Zupančič (Zel.) 32.55; kopje: Lenart (O) 53.22; daljina: V. Boršnar (Zel.) 6.61; višina: Zgalin (O) 175; 300 m: 1. Bardutzky (O) 37.8, 2. Černe (O) 37.8, 3. Sečkar (O) 37.9; krogla — mladinci: Čajtnik (O) 12.21. ZENSKÉ — 69 m: Stamejčić (O) 8.2; 600 m: Blaž (O) 1:47.8; krogla: Hudobivnik (O) 11.21; daljina: Stamejčić (O) 460 cm; višina: Pašičič (O) 130.

V odmoru nogometne tekme Odred : Zelezničar je bil tek na 3000 in 1000 m. Na 3000 m je zmagal Janez Pavšič (O.) v času 9:18.0, na 1000 m pa Kramar (Svoboda) v času 2:43.0.

Nov rekord Milakova

Na mitingu Crvene zvezde v Beogradu je bil večeraj postavljen prvi letošnji atletski rekord. Milakova je v skoku s palico preskočil 422 cm. Na tekmovalju sta bila dosežena še naslednja boljša rezultata: skok v višini: N. Koljic 190 cm; met krogla: Sarvčević 19.11 m.

Nič dobrega v XII. kolu

Z razliko od prejšnjega kola so se tekme minule nedelje končale z razmeroma tesnimi rezultati. Lestvica je ostala skoraj neizpremenjena. Vrstni red do naslednje nedelje je tale:

Table with 2 columns: Team, Score. Rows include Proleter, Odred, Tekstilac, Šibenik, Branik, Evazaner, Metalac, Zelezničar, Slavija, Rudar.

šid strel proti kateremu so igralci Zelezničarja neopornito protestirali. Najbolji pri Odredu so bili Hacler, Toplak in Lesjak, pri Zelezničarju pa sta se odlikovala Marijanovič in Sočan. Gola so dali Sočan in Pisker z enastromotivk ter Kuman. Tekmo je pred 3000 gledalci brez avtoritete vodil celjski sodnik Orel.

V predtekmi je B moštvo Odreda premagalo Zelezničarja B 6:0 (5:0).

Proleter : Rudar 1:0 (0:0)

Trbovlje, 26. aprila. Pred 1500 gledalci je danes vodil Proleter iz Osi. Jeka z najvišjimi rezultati premagala domače moštvo Rudarja. Enajstoričar je nastopil v običajni po-avi z edino spremembo, da je Knaus namesto v napadu igral v krilski vrsti. Gostje so bili ves prvi polčas absolutni gospodarji na igrišču in se morajo domaći zahvaliti samo izredni formi vratarja Ahilina, da je v 2. pol. igre niso dobili zgodnjega gola. V odmoru se je Rudarjeva enajstoričar nekoliko popopravila in imela celo nekaj priložnosti za doseg. Tekmo ni bilo nikogar, ki bi znal postaviti piko na ni. Ponejze je spet Proleter prevzel prvo besedo in v 86. minuti je Rupnik dosegel edini gol dneva in z njim nadaljnji dve točki za svoje moštvo. Tekmo je sodil Presinger iz Celja dobro.

V predtekmi se je za prvenstvo Zasavsja končalo srečanje med Rudarjem II in Svobodo iz Kisovca neodločno 0:0.

Kvarner : Branik 3:0 (2:0) Slavija : Tekstilac 0:1 (0:0) Šibenik : Metalac 3:1

brez tečaj zmagal nad Dravo iz Ptuj. Premaganci niso bili tako podrejeni, kakor kaže rezultat.

KLADIVAR : ALUMINIJ 9:0 (4:0)

Moštvo celjskega Kladivarja je igralo danes na mariborskih tleh tekmo za točke z Aluminijsko iz Kidričevca. Igralci Aluminijsa so se zelo trudili, vendar niso mogli zaustaviti poleta Celjanov.

NAFTA : KOVINAR M. 2:0

Table with 2 columns: Team, Score. Rows include Kladivar, Zelezničar, Nafta, Aluminij, Mura, Drava, Kovinar St., Kovinar M.

Dve mednarodni tekmi

Praga, 26. aprila. Danes je bila tukaj meddržavna nogometna tekma, med Italijo in Českoslovaško, ki se je končala 2:0 (0:0) v korist CSR. Gola sta padla v 35. in 36. minuti drugega polčasa. Sodil je belgijski sodnik Franken, gledalcev je bilo 35.000.

Budimpešta, 26. aprila. Današnja mednarodna nogometna tekma med Avstrijo in Madžarsko je se končala neodločno 1:1 (1:1). Največ za slug za neodločeno izid ima avstrijski vratar Zemann. Na tekmi se je zbralo nad 50.000 gledalcev.

Na Dunaju je B-reprezentanca Avstrije premagala Madžarsko 1:0 (1:0).

Prve tekme za točke

S sobotnimi in večeršnjimi tekmi se je pričelo državno prvenstvo v odbojki za leto 1953. Najbolje stališče sta imela ljubljanska kluba, ki sta sprejela v goste nova člana zvezne lige. Tekstilca iz Varaždina in zensko vrsto Svobode iz Zagreba. Težji položaj je bil za Branika, ki je imel za nasprotnika lanskega državnega prvaka Mladost iz Zagreba. V Novem mestu so ljubiteljski odbojke gledali tekmo izenačenih moštve domačega Partizana in Lokomotiv iz Zagreba. Zaradi pokalnega turnirja v Mariboru prihodnjo nedeljo se bo prvenstvenih tekem, ki so spet na sporedu 9. in 10. maja, ko se začne tudi slovenska liga.

Zenska vrsta Ljubljank je po dveh izgubljenih nizih tekmo vendar le odločila v svojo korist. Igralke niso navedle teko da gostje niso prišli do besede. Čeprav v njih ne moremo reči, da so slabo moštvo. S četrim igralcem na mreži so igralci docela zmeli obrambo Tekstilca.

Gabrovšek prvak Ljubljane v kegljanju

Včeraj in danes je bilo na kegljišču Ilirije tekmovalje v mednarodnem slogu za prvenstvo Ljubljane. Nastopilo je 18 tekmovalcev. Prvak za leto 1953 je mladi tekmovalca Gabrovšek (Zelezničar Lj.), ki je v 200 ločanju postal 800 kegljev. Za njim so se zvrstili: Novak (Ilirija) 796, Čadež (Z) 795, Abram (Odred) 794, Stanko (I) 788, Martinec (Gradiš) 781, Burger (Krim) 774, Stefa (O) 770.

Prvenstvo kegljaškega centra GORENSKÉ

Kranj, 26. aprila. Včeraj in danes je bilo v Kranju tekmovalje za prvenstvo gorenjskega centra v kegljanju na 2 x 200 ločanju mešana. Med 20 udeleženci iz Kranja, Jesenice in Radovljice so dosegli najboljše rezultate: Spig (Gregorčič) 1388 (739 in 709) keglj, Marotelan (Kranj) 1578 (749, 839) kegljev, Kelih (G.) 1567 (766, 802) kegljev itd. Tekmovanje še ni zaključeno, verjetno pa na prvem mestu ne bo več spremembe.

Vesla v vodo

Veslači ljubljanske Savice so v po-častitev kongresa SŽL slovensko začeli svojo sezono. Ob 7. jutrnjo so tekmovalni čolni odbrzeli na Vrhniko, kjer so se veslači po otvorenih slovesnosti pomerili s tankajšnjimi športniki v namiznem tenisu in odbojki.

Sodanji pomladanski meseci so najdaljši čas za vse tiste posameznike in delovne kolektive, ki čutijo veselje do veslanja in se žele vključiti v ta lep šport. Savice jih vabi v svoje prostore na Ljubljani.

Miting v Ljubljani

Na letnem teledašču v Tivolju je Odredova sekcija priredila za pretekletno letošnje sezone zelo uspešni uvodni miting za vse ljubljanske atletske kolektive. Izven ljubljanske se sodelovali 12 članska skupina mladincev in mladink TVD Partizan iz Cermolija, ki jih je povabil Odred in člani Partizana Smrtvid in Smednik. Ob lepem vremenu je bil pred nekaj 100 gledalci obširen sored tekmovalni opraviljen v dobrih dveh urah in so bili za začetek sezone doseženi nekateri že kar lepi rezultati. — Sodniški zbor je bil zelo številen in je nelogo opravič glede na dobro pripravljeno organizacijo z lahkoto. Nastopilo je 90 tekmoval-

cev, med katerimi je bilo več kot pol novincev.

Najboljši rezultati so tle:

MOSKI — 100 m: Furlan (Z) 11.7; 1000 m: Brinc (Odred) 2:43.3; 2000 m: Etnič Kranje (O) 1:46.8; krogla: Bogdan Müller (O) 13.19; disk: Bogdan Müller 45.66 m; mladi:

Skupščina Nogometne zveze Jugoslavije

V zvezni ligi bo 14 članov

Preteklo soboto se je začela v Beogradu redna letna skupščina Nogometne zveze Jugoslavije, ki je ob raznavala vrsto pomembnih vprašanj o našem nogometu. Eden najvažnejših sklepov je ta, da bo imela zvezna liga v prihodnjem prvenstvu 14 članov. Liga se bo obnavljala na ta način, da bosta poslednja dva kluba iz letošnjega prvenstva izpadla, novi člani pa bodo štirje najboljši klubi iz kvalifikacijskih tekmovalnih republikih prvakov. Glede druge zvezne lige je rečeno, da se vsi nosilci za njeno ponovno uveljavitev morajo na preden vprašanje še dodatno proučiti. Druga liga bi bila lahko po mnenju nekaterih delegatov razdeljena v hr-

vatsko-slovensko, črnogorsko-bosansko-hercegovoško in srbsko-makedonsko ligo.

Zivahna razprava je bila tudi o tem, ali je amaterstvo prepustilo mesto profesionalizmu ali ne. Veljko Dežider so poudarili, da veljajo pri nas načela, ki so v skladu z našo stvarnostjo in življenjskim standardom. Ti principi pa so bliže amaterskim kakor profesionalnim. S tem v zvezi je skupščina sklenila, da se mladinski tekmovalni amaterskih reprezentanc ne bodo smeli nastopati tisti nogometaši, ki jim bo po pravih določen denarni znesek edino sredstvo za življenje.

Projektor izločen v polfinalu

V prvem delu državnega moštvenega prvenstva iz Sarajeva so se najbolje pokazali namiznoteniški igralci Državnega Partizana, ki so v finalu premagali zagrebški Projektor 5:4. Lep uspeh je dosegel tudi Projektor iz Kranja, ki je v četrtfinalu premagal moštvo Sarajeva 5:2, v polfinalu pa ga je izločil Partizan z rezultatom 5:2. V drugi polfinalni

borbi je Mladost premagala Grafičarja 5:3.

Prav zanimive borbe so bile tudi med mladinskimi ekipami, med katerimi se je odlikovala Opatica, ki je v finalu premagala *22. decembra iz Sarajeva 5:2.

V konkurenci žensk je Grafičar v finalni igri premagal beogradskega Zelezničarja 5:2. V polfinalu je Grafičar premagal Partizana 5:2, Zelezničar (Bgd.) pa Projektorja 3:0.

V tekmovalju žensk posamezno je Vričević (Zel. Bgd.) v polfinalu premagala Bogatajevo (Projektor) 5:0, v tekmah mladincev pa je v polfinalu igri Rakočević (22. decembra) premagal Hlebša (Projektor) 2:0. V finalnem srečanju članov posamezno je Dolinar premagal Gabrica 3:1. V četrtfinalnih igrah članice je Bogatajeva dosegla lepo zmago nad Urekovko (Grafičar) 5:1. V finalu pa je Vričević odpravila Nikoličević 5:1. V konkurenci mladincev se je v prvem na prvo mesto Franjič (Sloboda Zgb.) z zmago nad Rakočevićem 2:0.

Tekme strelcev

Strelska družina Viktor Arbelj je v počastitev IV. kongresa priredila tekmovalje, ki sta se ga udeležila poleg prireditelja še družini Državnega sekretariata za notranje zadeve in Militična. Društvene ekipe so štelo po 20 strelcev, tekmovalne vrste zensk pa 3 strelci. Družina Viktor Arbelj je zaradi službene odsotnosti nekaterih svojih članov imela le 15 tekmovalcev. Zmago si je priborila ekipa Državnega sekretariata za notranje zadeve s 476 krogi ali povprečno 238,4 na člana pred Miličevcem s 456 in družino Viktor Arbelj s 472 krogi. Tudi v konkurenci so se uveljavile tekmovalke Državnega sekretariata za notranje zadeve, ki so dosegle 1210 krogov pred strelkami Viktorja Avblja s 1109 krogi. Najboljši posameznik je bil Alojz Golob (SD Militični) z 273 krogi, med ženskimi pa se je uveljavila v povprečju Ljudmila Hiti (SD Viktor Arbelj) z 268 krogi.

Košarkarji Zelezničarja v Mariboru

Košarkarji Zelezničarja iz Ljubljane so v soboto in nedeljo gostovali v dveh prijateljskih tekмах proti mariborskemu Braniku in v obeh zmagali. Prvi dan je bil rezultat 42:38 (22:20) v povprečju mi pa so bili mnogo učinkovitejši in jo dobili 66:44 (29:14).

Košarkarji Partizana so v prijateljski tekmi premagali Crveno zvezdo 68:50. Nasprotnika sta igrala brez svojih najboljših članov, ki so doleteli za državno reprezentanco.

Kolektiv Gostinskega podjetja Majolika Maribor. CESTITA VSEM DELOVNIH LJUDEM K PRAZNIKU 1. MAJU!

Delovni kolektiv Transpori Maribor

POZDRAVLA IN CESTITA OB PRAZNIKU DELOVNEGA LJUDSTVA — 1. MAJU!

VSEM DELOVNIH LJUDEM V TITOV JUGOSLAVIJI CESTITAMO K 1. MAJU! Priporočamo svoje proizvode: SVETLOBNA TELESA ZA NAVADNO IN FLUORESCENTNO RAZSVETLJAVO, ELEKTROMOTORJE, ASINHRONE, ZAPRTE, IZVEDBE DO 1.1 KW, VODNE IN OLJNE ČRPALKE, SPOJNI IN KONCENTRIČNI MATERIJAL.

Elektrovovina Tovarstva elektrovinskih izdelkov Maribor-Tezno

Prvenstvo Slovenije

GREGORČIČ : ZELEZNICAR (POSTOJNA) 6:0 (3:0) Jesenice, 26. aprila. Pred 400 gledalci je bila danes tekma med domačim Gregorčičem in enajstorično Postojno Zelezničarji, ki so upirali domačin samo do odmora, potem pa je igra potekala v očini predmo boljnih. Gole so dosegli Huter 3, ter Brun, Kafič in dosegel v enega Sodil je Segule iz Kranja, ki ni bil dosleden v svojih odločitvah.

V predtekmi sta mladinci Gregorčiča in Bratislava v režijskem prvenstvu igrali neodločno 2:2. Prvenstvena tekma za gorenjsko področje med Gregorčičem in Bratislavo se je končala s 4:2.

PROLETAREC : KOROTAN 2:2 (2:1) KRIM : SLAVIJA 4:1 (2:0) ZELEZNICAR : IZOLA 2:2 (2:2)

Table with 2 columns: Team, Score. Rows include Korotan, Izola, Krim, Zelezničar, Postojna, Gregorčič, Proletarec, Slavija.

Šport v kratkem

Rokometaši ZSD Celja so igrali večeraj prvenstveno tekmo z ekipo Ptuj na igrišču slednje in zmagali 12:3 (5:3). — Najboljši igralca so imeli gostje v vratarju.

Zagrebski sabljaši v Celju. — Včeraj so imeli sabljaši Kladivarja goste iz Zagreba. V četrtu so zmagali Zveščani 11:5 v sablji pa Čeljani 6:3.

Rokometna reprezentanca Zahodne Nemčije je premagala Avstrijo 25:16. V mednarodni nogometni tekmi je Berlin premagal Pariz 2:1 (1:0).

Na nogometnem turnirju gluho-nemih v Subotici je zmagala reprezentanca Srbije, ki je v finalu premagala Makedonijo 2:0 (1:0). Na tretjem mestu je Hrvaška, ki je odpravila Vojvodino 2:0 (0:0).

Hrvatsko-slovenska boksarska liga

Mariborčani boljši v lažjih, Ljubljancani pa v težjih kategorijah

Odred : Zelezničar 12:8

V V. kolu hrvaško-slovenske lige v boksu sta v soboto zvečer pred številnimi občinstvom nastopila v Ljubljani Odred in Zelezničar (Mrb). Tekmovala sta v običajnih postavah, če izvenzemno odsotnost Eršeta zaradi obvezne. Gole poškice. Zemenjal ga je rutinar Sava Vilhar, ki je tudi brez treninja priboril društvu dve točki. Mariborčani so se uveljavili v lažjih kategorijah, medtem ko so bili v težjih kategorijah uspešnejši Ljubljancani. Nekateri borbe so odločili že v prvem krogu. Tako je Prešeren s silovitim napadom prisilil Stariča k predaji, prav tako pa tudi Preželj Čuriča.

Izidi posameznih srečanj so bili naslednji: Mušja kategorija: Kaliser (Z) : Mikšič (O) 2:0, po točkah; bantami: Košič (O) : Dimer (Z) 2:0 po točkah; peresna: Zurnan (Z) : Čutović (O) 2:0 (Ljubljancan je predel borbo zaradi poškodbe na kolenu); lahka: Lalović (Z) : Lazar (O) 2:0 po točkah; poltehter: Grujič (Z) : Sokier

Štiri zmage Ljubljancanov

V soboto sta se pomerili vrsti AOK z gosti iz Varaždina in Zagreba.

Brigata d' assalto Ciro Menotti

Battaglione A. Peruk Responsabile della Piazza di Sacile.

Sacile, 4. maggio 1945.

Si permette libera circolazione al molto Reverendo Padre Leopold Giuseppe Edgardo Priore della Certosa di Pletterje e al religioso Vrabek Francesco che le accompagna.

Si garantisce la loro onestà politica. Si prega perciò tutti i Comandi delle Piazze a permettere il loro ritorno alla loro Curia.

Morte al fascismo! Libertà al Popoli!

Il Commissario pol. di Btg. Il Commandante della Piazza M. Sacile

Lucio Oscar (podpis I. r.) (podpis I. r.)

L. S.

Brigata d' assalto Garibaldi

Commando del Battaglione A. Peruk

Vittorio Veneto

P. S. Data la venerabile età del Reverendo Padre, si preghe-rebbero gli altri Comandi di Piazza di facilitargli il trasporto con automezzi.

Podpisi in žig, kakor zgoraj.

Sklenila se odpotovati 5. maja, to je prav na dan, ko je v Ajdovščini prisegla prva slovenska vlada. Nagovarjali so naju, naj bi ostala še čez nedeljo. Razobešeni so že bili lepaki, da bo v nedeljo komemoracija za padle borce, najprej v cerkvi, potem pa na igrišču. Toda nisva mogla več čakati.

Poslovila sva se od vseh znancev, politikomisarju pa sem napisal pismo, v katerem sem se mu zahvalil in mu ga poslal na komando. Petega maja je bila sobota. Po prejšnjih deževnih dneh lep sončan dan. Poslovila sva se še od naših stanodajalcev in ob 9. dopoldne sva krenila na pot. Komaj sva prišla iz Sacila, že so naju legitimirali partizani.

»Propustnica je v redu!« in prijazno so naju pozdravili.

Šla sva še nekaj časa, nato pa sva čakala; morda pride kak kamion. Pa ni bilo nobenega. Torej naprej in pot pod noge!

Peščila sva do Fontane Freddo (9 km), kjer naju je dohitel neki kamion. Pomahala sva, naj ustavi. Radi so nama ustregli in nama še pomagali, da sva se zbasala gor. Takoj sem rekel: To je dobro znamenje! Peljala sva se lep kos vge do Pordenona. Tam sva ujela voznika in ga vprašala, ali gre proti S. Vitu. Res je bil namenjen tjani in naju je vzel na voz. Po večurni vožnji smo prispeli do Bannia, kjer je voznik ostal. Tu so naju spet legitimirali partizani. Vprašal sem jih, ali bi mogla dobiti voz ali kako drugo vozilo do S. Vita.

Dr. Josip Edgar Leopold-Lavov

KARTUZIJA PLETERJE IN PARTIZANI SPOMINI

»To je seveda druga stvar,« je dejal na to. »Sicer pa sedaj že lahko varno potujete do Gorice. Vse je že očiščeno. Poslal vam bom propustnico.«

Ze so ga spet klicali drugi. Danes pa demokratska vlada dopušča, da zapirajo, obtožujejo in obsojajo te hrabre partizanske borce za neodvisnost in svobodo naroda proti nemškimi okupatorjem!

Bal sem se, da je politkomisar ob svoji prezaposlenosti pozabil na propustnico, ker je spet preteklo več dni. Pravkar sem se hotel spet odpraviti k njemu; ko je prišel neki partizan in mi prinesel pismo, v katerem je bila propustnica in priporočilo bellunjskega škofa. Priporočilo je bil prej politkomisar namreč zadržal, ko naju je prvič zasljal. Evo te propustnice v originalu:

Corpo volontari della libertà Aderente al Comitato di Liberazione Nazionale Gruppo Brigata Vittorio Veneto

64